

ЧАК ПОЛАНІК

ВИПРАВНИЙ
ДЕНЬ

Чак Поланік
Виправний день

*Скотові Еллі
За його рішучість*

Пам'ятайте, демократія ніколи не триває
довго.

Невдовзі вона чахне, виснажується і
вбиває себе.

Джон Адамс^{[1](#)}

Люди досі подейкують про якогось докучливого простака. Хорошого скаута, що є в кожній компанії. Якийсь церковний служка, вчительський підлиза заходить у Південносхідне відділення поліції, роззирається та шепоче щось, прикриваючи долонею рот. Уже давно темна, опівнічна година, коли всередину заходить цей малий із насунутим капюшоном, опущеною головою і, уявіть собі, у сонцезахисних окулярах. Навіть близько не Стіві Вандер². Без білого ціпка, без собаки. Пошепки питає, чи може він звернутися до когось зі старших. Запитує чергового. Шепоче:

– Я хочу повідомити про злочин, який скоро станеться. А черговий йому:

– Маєте якісь документи?

На ньому бейсболка, козирок низько опущений, капюшон накриває її зверху. Видно лише ніс і рот цього задрота, стурбованого громадянина, у якого по спині стікає піт і лишає темні плями на світшоті, і він каже:

– Вам я не можу сказати, окей? – хитає головою. – І не при всіх.

Отже, містер Черговий викликає когось. Влаштовує справжню виставу, натискає кнопку, піднімає слухавку й набирає номер, ні на мить не зводячи очей з цього малого в сонцезахисних окулярах, запитує, чи може хтось із детективів спуститися у вестибюль і прийняти заяву. Так, здається, інформація про злочин. Черговий дивиться на руки малого, але їх не видно, бо сховані в передніх кишнях світшота, поганий знак. Черговий не припиняє кивати головою. Вказує підборіддям і каже:

– Руки не хочеш витягнути, щоб я їх бачив?

Малий скоряється, але переминається з ноги на ногу, ніби забув відлити ще сотню років тому. Роззирається навколо, наче очікує, що хтось з вулиці зайде по нього. Він каже:

– Мені не можна стояти тут, на видноті.

Руки в малого звисають униз, а все тіло нижче талії просто гіперактивне, наче він на «Ріверденс»³ або ж знімається в порно – як актор, в якого рука з боку камери мляво звисає, відведена назад й

паралізована, а стегна тим часом дригаються, ніби та одна рука збирається покинути все це дійство через зрозуміле приниження.

Черговий йому:

– Кишені виверни, – і махає цьому взірцевому хлопчикові в бік рамки-металошукача, на кшталт тих, що стоять у будь-якому аеропорту.

Цей скаут найвищого рангу вивільняє гаманець і телефон, кладе їх у пластикову посудину. Після довгого зволікання кладе також і окуляри. Звична справа з національною безпекою. Очі в малого бігають сюди-туди. Блакитні очі під схвильованими бровами, зведеними до купи. Вираз обличчя, що колись обдарує його зморшками.

У поліцейському відділенні лунає звук, схожий на ляскіт, постріл, звук пістолета, тільки приглушений, можливо, десь знадвору. Малий підскакує. Це майже точно постріл із пістолета.

Детектив запитує:

– Малий, ти не накурений?

Хлопець має такий вигляд, ніби побачив позаду якогось незнайомця, що наголяса їде на велосипеді. Голос наче зривається зі скелі, валиться на самісіньке дно, перетворюючись на пронизливий писк:

– Можна забрати гаманець?

Детектив йому:

– Спочатку до справи, – і запитує: – Ти прийшов сюди стосовно майбутніх убивств?

Малий йому:

– Ви що, вже знаєте?

Детектив запитує, кому він ще розповів.

І цей корисний член суспільства, цей малий, каже:

– Лише батькам.

Детектив повертає малому гаманець, ключі, окуляри й телефон і запитує, чи не міг би він зателефонувати своїм батькам й переконати їх прийти до відділення просто зараз, не зволікаючи.

Детектив усміхається.

– Якщо маєш хвилику, я відповім на всі твої запитання, – він смикає головою в бік камери на стелі. – Не тут. – Детектив веде малого, нового героя Америки, коридором з бетонними стінами, вниз пожежними сходами, через кілька металевих дверей з табличками «Стороннім вхід заборонено». Підводить його до ще одних металевих дверей. Відмикає їх ключем. Рвучко відчиняє.

Батьки малого пишуть, що вже йдуть йому на допомогу. Вони пишуть, щоб він не боявся. За металевими дверима темно і смердить. Сморід забитого унітаза. Малий іде за детективом. Батьки пишуть, що вони вже у вестибюлі.

А отут настає найкраща частина. Детектив умикає світло. Той стукач, той донощик бачить у центрі кімнати купу закривавленого одягу. А тоді бачить по руці в кожному рукаві. Там лише одяг, взуття і руки, бо голови і обличчя геть знищені. Віддалений голос, приглушений, долинає з іншої кімнати:

– Єдина риса, яка насправді нас об'єднує, – це бажання об'єднуватися...

Отоді наш церковний служка повертається до детектива, щоб той допоміг, але бачить лише дуло пістолета, впритул націлене йому в обличчя.

Щойно служба локації перевіряє місцезнаходження труб і підземних електричних кабелів, він дає згоду починати копати. Орендована вантажівка «Спенсерз» підвозить екскаватор із найбільшим ковшем.

Робота лише наполовину завершена, коли, неквапно шпацируючи через спортивні поля, підходить хтось застарий, як на студента. Хтось з академічної спільноти. Хтось докучливий, у тих бавовняних шнурованих штанах із індійським візерунком. Шкіряних сандалях і шкарпетках. У тонкому светрі з написом «Отак виглядає справжній фемініст». Під пахвою в нього якийсь згорток. Звична сива борода й

окуляри. Наблизившись на відстань вигуку, сива борода піднімає руку і махає. Гукає:

– Деньок те, що треба.

А, так, ще кінський хвіст. Чвалає через футбольне поле. Лисий, окрім сивого кінського хвоста, що звисає до середини спини. Під сонячним промінням виблискує сережка. Одна сліпучо-яскрава діамантова сережка.

Відповідно до технічних умов, слід викопати прямокутник триста на тридцять футів⁴. Дванадцять завглибшки⁵, з вирівняним дном, укритим двома футами⁶ непроникної глини. Зверху безшовний бар'єр із поліетиленового полотна, щоб сповільнити можливе протікання в ґрунтові води. Це місце щонайменше за п'ятсот ярдів⁷ від будь-якого джерела з придатною для пиття водою чи водного каналу. Ті самі технічні умови вони використовують у всій країні, ті самі технічні умови, як у відстійнику на якійсь фабриці, тільки без основи зі спресованої глини, яку зазвичай вимагає Агентство охорони довкілля.

Що там скручене у сивої бороди під пахвою? Килимок для йоги. Він каже:

– Чим це ви тут, джентльмени, займаєтесь? – професура, бачте, спустилася до простих роботаг.

Руфус йому:

– Поліпшення кампуса, – хтозна, як йому вдається це промовити не розсміявшись, але він продовжує: – Довготермінове будівництво підземного паркінгу для викладацького складу.

Нейлор сміється, прикладаючи кулак до рота і вдаючи, що кашляє. Остерман блимає на нього очима.

Професор каже:

– Прізвище моє Бролі. Доктор Бролі, – він протягує долоню, яку спершу ніхто не потискує. Нейлор глипає на Віса. Руфус піднімає планшетку і гортає сторінки грубого стосу паперу, який до неї прикріплений. Долоня професора висить у повітрі, доки Остерман нарешті не тисне її.

Руфус перебирає сторінки.

– Бролі... Бролі... – кінчики пальців блукають якимсь списком, і Руфус каже: – Ви викладаєте щось під назвою «Пихата спадщина привілейованого євроколоніального культурного імперіалізму»?

Професор киває на планшетку:

– Я можу поцікавитися, на що це ви покликаєтеся?

І вухом не повівши, Руфус продовжує:

– Дослідження впливу на довкілля.

Нейлор і Віс заходяться реготом. Справжні мудила. Вони повертаються до всіх спиною, доки не знаходять сили, щоб відновити професійне самовладання. Продовжують гиготіти, доки Остерман не озивається:

– Не будьте такими хуйланами!

Професор увесь розчервонівся під своєю бородою. Він перекладає килимок для йоги з-під однієї пахви до іншої й каже:

– Запитую просто тому, що я член університетського Комітету захисту Землі від поранень.

Звіряючись зі списком, Руфус додає:

– Віце-голова, як тут сказано.

Нейлор вибачається і йде, щоб повідомити операторові екскаватора, що потрібно зробити схил на західному боці ями, оскільки звідти її заповнюватиме самоскид. Нікому не потрібно, щоб він обвалився під такою вагою. Віс обпирається на лопату, киває, щоб привернути увагу професора, і каже:

– Гарний светрик.

Професор піднімає руку вгору, відтягуючи рукав, щоб повітати наручним годинником, – справжнє шоу влаштовує з перевірки часу. Каже:

– І все одно я хотів би знати, що це ви тут надумали.

Не витягуючи носа з паперів, Руфус озивається:

– Ваш кабінет досі в корпусі принца Люсьєна Кемпбелла? Шостий поверх?

Професор вражений.

Віс продовжує:

– То справжній діамант? – так ідеально просмикнутий у ліве вухо професора.

Футбольний газон тягнеться просто вздовж краю ями. Під ним – невеликий верхній темно-коричневий шар ґрунту. Нижче – широчезна смуга підґрунтя, під яким – давня історія, що сягає часів динозаврів. Дзвіниця поблизу будівлі адміністрації починає відбивати четверту годину. Професор опускається на одне коліно біля самого краю ями. Нічого, окрім сирої землі на глибині, набагато більшій, ніж для басейну. Глибше, ніж для підвалу. Земля і хробаки. Урвисті краї роздряпані смугами від зубів ковша. Дрібні грудки відриваються і скочуються донизу.

Отак уклякнувши, професор схиляється вперед, над урвищем. Обдумуючи те, чого не розуміє, він, можливо, вишукує скам'янілості. Дурний, як кабан, якого ведуть на бійню, не усвідомлює очевидного, але намагається віднайти якийсь загублений слід зниклої цивілізації. Як би не було, його погляд надовго затримується на безпросвітній темряві, щодо якої він усе життя прикидався, що її не існує.

Сніданкові пластівці поприлипали до його шкіри, ніби фруктові струпи. Він відірвав червоний і з'їв. На руці залишився привид пластівця, щось схоже на дрібне кругле червоне татуювання. Наче він перетворювався на леопарда веселкового кольору.

Цього ранку Нік прокидається у ліжку з перекинутою тарілкою пластівців «Фрут Лупс», які поприлипали до спини. Невеличкі плями всіх кольорів веселки, ніби різнобарвні цукерки «Лайф Сейверс», позалишали сліди на простирадлах. Він тягнеться до телефону на підлозі, намагаючись відтворити події попереднього вечора.

«За інформацію передбачена винагорода», – слова на екрані. Повідомлення, яке прийшло за кілька хвилин після опівночі. Він намагається відповісти, але номер відправника заблокований.

Не встигає Нік встати з ліжка, як телефон дзвонить. Визначник номера показує: «Приватний номер». Нік натискає на екран:

– Кажіть.

Голос йому:

– Ніколас? – голос чоловічий, але не Волтерів. І не батьків теж. Хрипкий, із сопінням, але ввічливий. Ніхто зі знайомих Ніка не зве його Ніколасом.

Він бреше:

– Ні, це друг Ніка, – треба відлити. У телефон він говорить: – Нік відійшов.

А чоловік у телефоні йому:

– Дозвольте відрекомендуватися, – хрипучи, – мене звати Талбот Рейнолдс. Ви раптом не знаєте, де зараз перебуває міс Шаста Санчес? – Сопучи: – Та найчарівніша й наймиліша істота.

Нік знову бреше:

– Нічим не можу вам допомогти.

З телефону:

– Ви знайомі з розчудесною міс Санчес?

А Нік йому:

– Нє-а.

– Ви останнім часом контактували з поліцією або таким собі Волтером Бейнсом? – запитує цей Талбот.

Нік починає розуміти, що до чого. Волтер. Волт, от лошара. Нездалий безнадійний невдаха. Після кожного передозу чи аварії завжди все йде за тим самим сценарієм. Тоді, коли Волтер закинувся сіллю для ванн⁸ і намагався з'їсти власну руку, саме Нікові довелося везти його в лікарню. Або ще гірше – коли він спробував засадити тій гарячій сатаністці. Не переймаючись тим, щоб приховати гнів у голосі, Нік каже:

– Ніколи не чув про такого.

Голос у телефоні починає відлунювати. Ніби він телефонує з якоїсь діри, цей Талбот каже:

– Будьте певні, я неймовірно багатий чоловік і щедро оплачу будь-яку допомогу, яку ви зможете запропонувати.

Нікові пальці ковзають по простирадлах, доки не натрапляють на щось кругле. Десятиміліграмова пігулка флексерилу⁹, судячи з розміру. Рефлекторно він підносить її до рота, навіть не дивлячись, розжовує і не запиває. Якщо цей телефонний дзвінок – пропозиція наркотиків, Нік боїться, що його можуть у щось втягнути. Події минулої ночі досі затягнуті легким туманом у голові. Він зачекав надто довго, достатньо довго, щоб хтось відслідкував сигнал його телефона. Достатньо довго, щоб хтось уже почав стукати йому в двері. Він такий:

– Щось передати Нікові?

– Скажіть йому, – говорить цей голос, цей Талбот, – щоб не йшов у поліцію. – Після недовгих вагань: – Запевніть його, що все налагодиться протягом кількох днів.

Відчувши, що напруження в м'язах зникло, Нік запитує:

– У що Шасту втягнули цього разу?

Голос, цей багатенький дядько Талбот, питає:

– Як вас звуть?

Але Нік завершує дзвінок. Він вислизає з ліжка й примружується, заглядаючи через штори спальні. За дверима нікого, поки що. Він знімає зелений «Фрут Луп» з руки, жує його, роздумуючи. Перш за все він проводить по екрану телефона й вимикає GPS. Задля додаткової безпеки знімає задню кришку й витягує акумулятор.

Виставлені ряди розкладних крісел, та все одно люди стоять по краях і ззаду. Усе це відбувається в гіпермаркеті спортивного спорядження, де є водоспади і потічок із фореллю для риболовлі в приміщенні, от лише робочий день уже скінчився, тож водоспади вимкнені, а потічок перетворився на сухі басейни зі склопластику, бо форель поховали в резервуари кудись подалі від чужих очей. Ніби матінка-природа на ніч пішла додому: не звучить фонограма співу птахів чи запис реву самця лося.

Бінґ з Естебаном розглядають натовп, здебільшого щедрий урожай мужичні з Півдня. Одробина Джамалів¹⁰. Армія самотніх вовків. З

іншого боку аудиторії – той мудак зі спортзалу, Колтон-щось-там, сидить зі своєю другою половинкою, Пеггі чи Поллі. Перед натовпом стоїть якийсь чоловік і запитує:

– Підніміть руки ті, хто знає, чому люди обрізають вуха псам.

Ще до того, як хтось устигає відповісти чи підняти руку, чоловік уже на повну розходить про те, як пастухи в давнину підрізали вуха своїм цуценят. Щоб запобігти інфекціям. Щоб вовки не брали гору під час сутичок. Пастухи користувалися тими ж ножицями, якими підстригали овець. Вони підсмажували відрізані шматки, готували їх та згодовували тим же псам, щоб зробити їх безжалісними.

Продавець спортивних товарів запитує натовп:

– Хто з вас знає давній асирійський закон? – ніхто не наважується озватись. Не збавляючи темпів, він продовжує: – Вавилонський кодекс Хамурапі, що карав порушників закону, відрізаючи їм вуха.

На додачу до цього він розповідає про те, як король Генріх VIII карав бездомних у шістнадцятому столітті, відчикрижуючи їм вуха. А ще американське законодавство дозволяло відрізати вуха як покарання за підбурювання до заколоту чи моральні образи аж до 1839 року.

Продовжуючи свою думку, він веде далі:

– Вас ні грама не мало би здивувати, що від самої появи воєн найманці збирали вуха, щоб обмінювати їх на винагороду. Він піднімає руку, озивається:

– Звучить жорстоко.

Продавець спорттоварів хитає головою:

– Ні... – піднімає вказівний палець, щоб усі зачекали, – якщо жертва вже мертва.

Головна перевага зняття скальпів, продовжує він, у тому, що вони легкі. Їх легко збирати і перевозити. Мінус у тому, що це брудна справа. Те саме стосується сердець. Щоб вирізати серце, потрібно

збіса багато часу. Таким чином, вуха – це ідеально. Ліве вуха, якщо бути точним.

Вуха можна носити у великій кількості. Легко приховати. Сотня вух ледь навантажує паперовий пакет для покупок. Це дорівнює трьом сотням можливих голосів, практично власна політична партія.

Продавець спортивних товарів повертає голову боком до всіх і каже:

– Хапайте.

Він має на увазі власне вуха. Естебан роззирається навколо. Ніхто не поспішає хапати, тож він зрештою ступає вперед і стискає вуха цього чоловіка. Воно тепле і гнучке. Чоловік каже:

– Добряче потягни.

Він вчить їх інструкцій. Рахується лише ліве вуха. *Ліве*. Тільки вуха зі Списку. Проведуть випадкове тестування ДНК, і якщо виявиться, що ви подали вуха не зі Списку, вам загрожує смертна кара. Вуха не можна обмінювати чи продавати, і лише особа, яка зрізала вуха, може обміняти його на виборчий кредит.

Продавець спортивних товарів триндить про тореадорів. Про те, що вуха – це випромінювачі тепла тіла.

Естебан продовжує стояти, тримається за вуха, ніби то пачка готівки.

До того ж, не вгамовується продавець, вуха – штука надійна.

– Навіть при прямому попаданні в голову, вуха – можливо, доведеться його трохи пошукати, – але воно залишиться непошкодженим. – Естебанові, що досі тримається за його вуха, каже: – Можеш сідати на місце.

Як пояснює продавець спортивних товарів, вуха – це здебільшого зовнішня частина, вушна раковина, і складається воно з еластичного хряща. З нього і зовнішнього охрястя, яке забезпечує кров та лімфу. Різати його легко, як гумову шину.

Найкращий спосіб, каже він, – це різати згори вниз, від з'єднання завитка до мочки.

І додає:

– Якщо можете порізати шини, то і з вухом проблем не буде.

Продавець спортивних товарів розводиться про те, що їм потрібне рівне фіксоване чотиридюймове¹¹ лезо з пластинчатим монтажем, жодних шкіряних, кісткових чи дерев'яних рукояток, лише полімер, який міцно лежатиме в руці. Така в нього робота: продавати речі.

– Вам потрібна високовуглецева неіржавна сталь. Жодних ножів зі всадним монтажем. Ножі зі всадним монтажем частіше ламаються. Складані ножі ламаються. Чоловік може зібрати всі мішені, які бажає, та, якщо його ніж зламається, якою буде винагорода?

Продавець спорттоварів продовжує:

– Настане день, і люди користуватимуться кухонними ножицями – та як тоді вони приходитимуть додому та різатимуть курку тим же інструментом, яким відрізали вуха?

Голосно, занадто голосно Естебан вигукує:

– Амінь!

Люди сміються.

Отак, з цією несподіваною думкою, що саянула в голові Естебана, вони стають королями-полководцями і все таке. Йому здається, що більшість чоловіків не об'єднуються. Мужики, вони ж найманці, як у старі часи, наймані лицарі. Типовий чоловік намагатиметься вбити мішень і відрізати вухо самотужки. Зміна завдань постійно змушуватиме перемикати передачі. Сповільнюватиме його. Вирішення цього, думає Естебан, полягає в поділі роботи. Бінг' – снайпер, як-не-як, тож він відстрілюватиме мішені, поки Естебан займатиметься збором. Разом вони стануть дуєтом стріляй-збирай. Разом вони встановлять фундамент для славної династії, яка житиме вічно. Їхні діти і діти дітей їхніх дітей будуть короною знаттю.

Виправлення стане останнім шансом зробити щось корисне в їхніх життях.

У них ніби повстання Нета Тернера¹² чи набіг Джона Брауна¹³. Спадщина. Прийдуть нові Хрестові походи, Одноденний хрестовий похід, і вони дещо здобудуть, як лицарі, які одержували володіння. Але їм дістанеться влада, яка переживе і землі, і гроші. Вони стануть

королівської крові. Із сумкою для покупок, повною вух, вони знайдуть собі місце в історії. Естебан з Бінгом та їхні нащадки контролюватимуть наймогутнішу країну впродовж наступних століть.

Сидячи в кріслі, Естебан витягнув серветку і тюбик кокосового масла з кишені пальта. Тепер він – хитрий хижак найвищого рівня. Якщо він збирається відмовитися від життя, в якому отримував би лише поношені речі та недоїдки, доведеться вивести з пальців сірчаний сморід вуха того чоловіка.

Шаста не обернулася. Вона звикла до хлопців з коледжу, які нипають за нею коридорами між заняттями, оближуються на апетитні форми, що наче кульки французького ванільного морозива, гвалтують її вуха вигуками: «Шасто, давай перепихнемося!» Ці невгамовні козли, що кричать: «Хотіла би покататися на моєму моторолері, Шасто?»

Вони смикали її за дреди і приказували: «Шасто, дай залізти під твій кущик!»

На ці слова вона повернулася. Сподівалася, що то Волт. Голос був схожий на його. Та, коли глянула, побачила якогось укурка, від якого несло, як від підпаленого тусовочного ковпака¹⁴ з дешевим кушем¹⁵. Він кинувся на неї з висунутим язиком та випнутими губами, намагаючись поцілувати.

– Я сумуватиму за тобою, Шасто, – зізнався той наркоша. Шасту це збентежило.

– Але ж я нікуди не їду! – ухилилася, коли він спробував ляснути її по дупі.

Раптом усвідомила, що то він їде. Цей сумний чувак-укурор, скоро він помре.

Усі хлопці з коледжу скоро помруть болючими, жахливими, страшними смертями.

Бідний чувак. Їх усіх варто пожаліти.

Тут, в університеті Орегону, яким би напруженим не було піддражнювання, вона не сприймала його всерйоз. Ці хлопці, навіть

ті, хто намагався вщипнути її, коли вона була в штанах для йоги, роблять це просто тому, що до всирачки налякані.

Доктор Бролі, який викладав політичні схеми, пояснював саме так.

Для всіх першокурсників він проводив модуль, у якому вивчалася книжка одного німецького скаженого науковця. Академік-розумака Гуннар Гайнзон вивів теорію, за якою всі вагомні політичні перевороти спричинені надлишком молодих чоловіків. Кмітливий фріц назвав це «молодіжним випином»¹⁶. Пояснюючи це поняття, професор Бролі ледве встигав переводити дух від захвату. Суть полягає в тому, що коли як мінімум тридцять відсотків населення становлять чоловіки віком від п'ятнадцяти до двадцяти дев'яти років – стережіться!

Молоді чоловіки в такому надлишку, якщо мають сяку-таку освіту та не голодують, жадають статусу і, намагаючись його досягти, спричиняють руйнування. Гуннар стверджує, що голодні люди не борються за визнання. Так само неосвічені хлопці ніколи не усвідомлять, як історія їх ігнорує. Але якщо молодіжний випин має що їсти, має вдосталь їжі й освіти, то перетвориться на зграю ненажерливих вовків, які робитимуть усе, щоб привернути увагу.

Улюбленим прикладом доктора Бролі була Іспанія 1484 року. Тоді папа Інокентій VIII проголосив, що використання будь-якої форми контролю народжуваності каратиметься смертю, і середня кількість дітей в іспанській сім'ї зросла із двох до семи. Тільки хлопець-первісток успадковував майно сім'ї. У той час дочки не могли на щось особливо розраховувати. Проте інші сини ждали статусу, влади, визнання та соціальної позиції. Виникла хвиля молодих чоловіків, які називали себе *secundones*, тобто «другорядні». Саме ці чоловіки ринулися у Новий Світ разом з другою експедицією Христофора Колумба і стали легіонами конкістадорів, які поневолювали і грабували невинні народи майя й ацтеків.

Якщо вірити «Вікіпедії», Гуннар Гайнзон народився в Польщі у 1943 році, що офіційно робило його суперстаречим. Шасті, навіть зі

своїм кудлатим білявим волоссям і крутим європейським ім'ям, він здавався лише посередньо сексуальним.

Упродовж історії, вів далі лекцію доктор Бролі, схожі випини буйних молодих чоловіків скидали владу і спричиняли війни. У вісімнадцятому столітті Франція пережила зростання населення, що підвищило потреби в їжі. Ціни росли, громадяни бунтували, а роздратовані молоді люди скинули аристократію Луї XVI і відтяли Марії Антуанетті її всіяну прикрасами голову. Те саме з більшовицькою революцією. Її запустила навала нікому не потрібних синів із сільської місцевості, які не могли успадковувати землі. У 1930-х в Японії утворився молодіжний випин, який призвів до вторгнення у Нанкін. У свою чергу революція Мао сталася завдяки чоловічому молодіжному випину в Китаї.

Шаста всотувала кожну деталь. Очевидно, що всі погані події в історії людства спричинив надлишок милих молодих бойфрендів.

За даними Ради з міжнародних відносин, у період з 1970-го до 1999 року близько вісімдесяти відсотків громадянських конфліктів виникало в країнах, де шістдесят відсотків населення було молодше тридцяти років! Наразі є шістдесят сім країн із так званим молодіжним випином, і шістдесят із них страждають від соціальних переворотів і внутрішнього насильства.

Ніби у змові з Бролі, міс Петігроу, яка викладала загальні поняття гендеру, стверджувала, що кожен конфлікт, який зменшує кількість чоловіків, підвищує їхню соціальну цінність. У свою чергу це прискорює відродження патріархату. Коли вибір чоловіків стає меншим, жінки з катушок з'їжджають і чітко дотримуються того, що говорить їм будь-хто з яйцями.

Не потрібні особливі розумові здібності, щоб усвідомити, чому чоловіча частина студентства університету Орегону сміливо й поважно походить коридорами та, разом з тим, приховано нажахана. Залишаються лічені дні до того, як Сполучені Штати оголосять війну Середньому Сходові. Цей регіон переживає власний випин молодих чоловіків, який швидко розростається, поки

Сполучені Штати борються з гіперактивністю і вимогами статусу в поколінні міленіалів – мабуть, найбільшим хлопчачим випином у світовій історії.

На заняттях з біології динаміки тварин міс Ленеген вмикала відео про права тварин, яке зняла ПЕТА¹⁷ чи ще хтось. Там показували птахоферми, де неймовірно гарненьким, щойно вилупленим курчатам перевіряли стать. Маленьких курочок клали під теплі лампи, давали їм їжу і воду. Маленьких півників спускали темним жолобом. Вони нагромаджувалися у сміттевому контейнері, такому глибокому, що перетворювалися на пухнасту люту масу, де кожне курча боролось за виживання. Автонавантажувач переносив контейнер на безплідне фермерське поле і перевертав його. Там курчат-самців, і живих, і мертвих, заорювали як органічне добриво.

Хлопці на занятті вили від сміху, коли велелюдний потік великодніх красунчиків із цвірінканням виливався з контейнера. Маленькі жовті м'ячики пуху спотикалися, нажахані та змерзлі, на сирій землі. За мить здоровенні шини трактора і безжальна сільськогосподарська техніка на порошок передрібнювали кожне чарівне нове життя.

Шаста знала, що хлопці сміються не тому, що це смішно, а тому, що бачать у тих курчатах самих себе.

Як ці підлітки можуть зосередитися на вивченні колажів на заняттях з мистецтва чи бальних танцях на фізвихованні, коли одним розчерком владного пера їхні життя скоро добіжать кінця?

Усі це знають. Їхній вісімнадцятий день народження стане смертним вироком.

Саме так політики завжди вирішували проблему з тягарем від надлишку чоловіків. Шаста сумувала через це, справді. Дуже сумувала. Ці крикливі качк і, укурки і задроти – всі вони ходячі мерці. Як тільки проголошення війни ратифікують, прощайте, чоловіки-міленіали, привіт новому міцному патріархату.

Хлопці, які тягаються коридорами за Шастою, намагаючись зірвати бретельки її ліфчика і стріляючи образами з сексуальним підтекстом,

усі вони стоять на військовому обліку. Більшість із них відправляють на війну, де їх кулями згвалтують солдати ворога.

Тож як тільки Шаста починала сердитися на їхні домагання, вона уявляла, як більшість із них скоро розчавлять під сухими дюнами разом з такою ж кількістю шалених і нікому не потрібних хлопців зі Сходу. Вона проглядатиме свою курсову, поки її однолітків-хлопців призиватимуть на службу. Їхні м'язи і прищі розтрощать гусениці танків, розірвуть на лементливі шматки міни, просто як закопаних живцем новонароджених молодих півників, єдиний злочин яких полягав у тому, що вони народилися не тієї статі.

Вона продовжить здобувати свій ступінь у сфері соціальних проблем, тільки починаючи довге заможне життя.

І не забуватиме носити квітку маку, пришпилену до лацкана, кожного Дня пам'яті загиблих.

Позаду неї хтось просичав:

– Шасто...

Вона обернулася, готова вчитати якогось нового залицяльника, але помилилася. То був Нік. Колишній хлопець. Нік, який кинув коледж у кінці першого семестру, стверджуючи, що йому не потрібні фізика і матаналіз для успішної майбутньої кар'єри розтрощеного скривавленого гарматного м'яса. Було приємно з ним побачитися.

Судячи з блідої напівусмішки на обличчі, він також був радий її бачити. Перш ніж ситуація встигла перетворитися на щось неприємне і романтичне, він запитав:

– Ти останнім часом не бачила Волтера?

Волт – це її теперішній хлопець. Він також кинув навчання. Працював у «Старбаксі», заробляв якісь гроші й намагався насолоджуватися цінною дещицею того життя, що йому залишилось. Ні, вона його не бачила. Не бачила від позавчора, коли він белькотів щось про народну змову й масові вбивства.

– По-перше, – сказав Нік, – якщо поліція запитуватиме, ти мене не бачила. – Він узяв її за руку і потягнув до порожнього службового приміщення під південними сходами коледжу. – Шасто, солоденька,

нам треба поговорити, – потягнувся і прибрав дреди з її обличчя. – Чесно, я не з'валтувати тебе тягну.

Шаста покірно пішла за ним.

Ґреґорі Пайперу подзвонили вдруге. Його агент був вельми схвильований. Роль, на яку він пробується, належить персонажеві на ім'я Талбот Рейнолдс. Вигаданий монарх, який у недалекому майбутньому керує утопічною державою воїнів і дівиць, Талбот існував понад корупцією. Персонаж безсмертний, своєрідний політичний святий. Головна роль у якомусь пілоті для телебачення на стадії досерійного виробництва.

Безумовно, проект звучав як повна херня. Ще один персонаж, вирізаний із суцільного картону. Пайпер зітхнув. Усе одно, це хоч якась можливість показати себе. Поторгувати обличчям. Він не знімався в жодній телерекламі й не озвучував анімації вже майже рік, тому серйозно просідав у можливості оплачувати своє недешеве житло.

Якщо доведеться, він віддасть кар'єру на поталу сумним незалежним виробництвам. Пілотам, яких канали ніколи не вибирають. Низько кланятиметься авторам кіно, які щойно закінчили навчання, щедро фондуються грошима з легалізації марихуани і не знають різниці між основним світлом і світлофільтром. Таким чином, йому постійно доводиться перепланувувати кожну сцену і давати поради оператору, вчити режисера, як уводити контрнаратив через розміщення головних акторів.

Сьогоднішня кастинг-команда була дещо гіршою навіть порівняно зі звичними стандартами голлівудських нездар. Чоловіки, які тиснули йому руку, дерли долоню своїми мозолями. Від них несло потом. Вони пили пиво в банках за складаним столиком і голосно сперечалися стосовно достоїнств кожного актора. Під нігтями в них виднілися серпики бруду, і жоден хірург ніколи не колов їм дермальний наповнювач і не розтягував шкіру, щоб стерти складки на неусміхнених, згорілих на сонці обличчях.

Кастинг-директора звали Клем. Просто Клем. На коричневих кісточках пальців виднілися струпи засохлої крові, й він більше нагадував профспілкового керівника. Клем потиснув наманікюрену долоню Пайпера і подав йому сценарій прослуховування. Йому сподобалася гра Пайпера в ролі Рональда Рейгана в документальному фільмі для кабельного телебачення, де розповідалося про те, як стріляли у президента. Клем потрусив руку і захоплено сказав:

– Гарно ви зіграли оте, коли схопилися за кишки і не вмирили дві години.

Якийсь чоловік зі зламаним носом і скаліченими «боксерськими» вухами, що, ніби листки капусти, прилипли з обох боків його лисої голови, підійшов і представився оператором. Його звали Ла-Менлі. Ніхто не називав своїх прізвищ. Одразу чулося, що Ла-Менлі вміє «по фені ботати», а ще він мав татуювання свастики на товстій шиї. Він роздивився Пайпера згори донизу і буркнув:

– Прикид шедевральний.

В оголошенні про кастинг було вказано, що претенденти мусять бути одягнені в костюм із краваткою, як і личить лідерів вільного світу. Зачесане волосся, блискучі туфлі. Пайпер поставився до цього максимально серйозно і витягнув із шафи свій найкращий однобортний «Савіль Роу». Швидкий огляд суперників запевнив, що він зможе отримати роль лише завдяки костюму. Усі інші, хто прийшов на прослуховування, виявилися романтичними героями у розквіті сил. Привабливі чоловіки, яким усі ролі дарували запалі щоки й виразні брови. Дерев'яні актори, що спеціалізуються на дерев'яних персонажах: суддях, адвокатах, сімейних лікарях.

Коли хтось гукнув його, Пайпер зайняв місце перед камерою. Біля неї на тринозі стояла дошка для записів. Виведені репліки формували список під заголовком «Прочитайте фрази нижче». Помічник режисера зазирнув у видошукач, ніби перевіряючи фокус. Рукою він показав Пайперові, щоб той відійшов убік на півкроку. Цей чоловік був одягнений у фланелеву сорочку в клітинку,

незастебнуту, тож коли він нахилився над видошукачем, сорочка відкрила заплямовану майку-алкоголичку і наплічну кобур з пістолетом усередині.

Помічник режисера виставив уперед свій куций вказівний палець, наче долоня – то пістолет із плоті, й дав знак починати. Бикувата команда сиділа за столом неподалік і спостерігала за ним у моніторах.

– Шановні співвітчизники, – почав Пайпер, демонструючи свого найкращого Рейгана, – звертаюся до вас як глава нової влади, – запорука хорошої імітації Рейгана полягає в легенькій гаркавості. – Упродовж історії владу потрібно було заслужити, – ще одне правило Рейгана – тиша між словами, що досить важливо, можливо, навіть важливіше за самі слова.

– У минулому владу надавали, – продовжив Пайпер, – тим, хто її показував. Коронували лише найкращих вояків.

Пайпер майже непомітно опустив підборіддя.

– Тепер політика принизила владу до звичайного конкурсу популярності, – пильний погляд знизу вгору, і зіниці, напівзаховані під зведеними донизу бровами, виражали презирство. Зловісна зневага печерної людини, чиї очі посаджені так глибоко, що їх майже не видно.

Дрібна група акторів, що очікували своєї черги, могла б навчитися чогось корисного. Колись Пайпер грав короля Ліра. Грав Мойсея.

– До сьогодні, – провадив він, – сучасні лідери плазували заради того, щоб отримати посаду, замість того щоб заслужити її, – він замовк, даючи словам діяти до свідомості.

– Від початку індустріальної революції, – продовжив Пайпер. Це був хитрий перехід. Кращий сценарист зробив би його м'якшим, але актор, який знає своє ремесло, завжди може виправити промахи поганого письма. Часто достатньо лише повторити вступну фразу, відтак: – Від початку індустріальної революції глобальні сили нав'язували людству значну стандартизацію.

Не відриваючи погляду від камери, Пайпер відчував, що повтор виявився успішним. Кастинг-директор кивнув і нашкрябав щось у сценарії. Двоє інших чоловіків, продюсер і сценарист, обмінялись усмішками і підняли брови. Жоден з них не хитав ногою від нетерплячки. Ніхто не барабанив пальцями по столу. Навіть режисер припинив жувати пончик, який досі запихав до рота.

Пайпер продовжив:

– Усе своє життя ми прожили під тиранією стандартизованих часових поясів, стандартизованих вимірів температури і відстані, обов'язкових кодексів поведінки і прийнятних методів вираження...
– еліпсиса тут не було, але Пайпер додав його, щоб наступний пасаж мав серйозніший ефект: – ...ці загальні норми відняли в нас життя.

Тут він усміхнувся, щоб означити новий перехід. Пайпер спостерігав за цифровим таймером на камері. Вони хотіли, щоб він уклався в чотири хвилини, тож він зробить усе вчасно.

– Сьогоднішні героїчні дії звільнили нас від тиранії довготривалих норм, – він протягував кожне слово, насолоджувався ним, надаючи повідомленню веселості Рузвельтових «Бесід біля каміна»¹⁸. – Відсьогодні й надалі люди, які керують нашою нацією, довели, що вони герої.

Пайперові зміни інтонації стали поблажливими, чистий гайд-парківський¹⁹ задавака, зневажливий до будь-яких страхів слухачів. Щоб приземлити промову, він приперчив її популізмом Кеннеді.

– Ці нові лідери – воїни, які звільнили нас усіх, – напіввикрикнув він. – Для наступних поколінь ці визволителі зададуть новий курс свободи нашої нації.

Пайпер знав, що ці слова і не повинні мати сенсу. Вони мають лише викликати позитивну емоційну реакцію.

– Починаючи з цього великого дня, – проголосив він. Голос звучав так, наче він доносився з гранітного рота гори Рашмор. Він ніби відлунював крізь час, як Геттисбурзька промова²⁰.

– Починаючи з цього великого дня, ми заперечуємо зрівняння і спрощення, нав'язані глобальними стандартами, і присвячуємо

життя... – Пайпер зробив паузу, ніби щоб стримати емоції, – відновленню нашої ідентичності та суверенності.

Гідний актор дотримується сценарію.

Великий актор знає, коли імпровізувати і донести думку, яку сценарист пропустив. Відхід від сценарію або зруйнує цю пропозицію роботи, або кине її йому в обійми.

Глянувши в камеру лютим обличчям Джонсона²¹, Пайпер експромтом видав:

– Перед тим як створити щось із неперехідною цінністю, ми мусимо спочатку створити самих себе.

Безвідривно дивлячись в об'єktiv, він додав:

– Дякую вам.

Чотири хвилини, рівно.

Кімната вибухнула аплодисментами. Грубо витесані члени команди підвелися, взялися свистіти і гупати черевиками. Навіть Пайперові суперники, його колеги-актори, що сиділи віддалік і чекали, доки настане їхня черга читати, навіть вони, скрегочачи зубами, аплодували його тріумфу.

Зашкарублий кастинг-директор Клем кинувся вперед, його м'ясисте обличчя розпливлося в усмішці. Він ляснув Пайпера по спині зі словами:

– Оте, де ти сказав про «створення самих себе»... просто геніально, – він втулив йому аркуш паперу з текстом. – Поки ти на місці, – вказав на малярну стрічку на підлозі, – можеш ще оце також зачитати на камеру?

Шерхлими, потертими пальцями Клем подав білу картку. На ній було єдине речення. Пайпер прочитав і віддав її. Він упився в камеру суворим поглядом і вимовив репліку:

– Не шукайте його, – проголосив він. – Списку не існує. З-за камери режисер озвався:

– Наступна репліка.

Пайпер зачитав:

– Усмішка – ваш найкращий бронезилет! – периферійним зором він бачив, як фотограф робить знімки.

Режисер наказав:

– Знімаємо далі. Наступна репліка.

Пайпер звузив очі й глибокодумно глянув у камеру, перед тим як зачитати:

– Божественність веде постійну боротьбу за те, щоб показати нам, на що здатна.

Незважаючи на контекст, він демонстрував свою найкращу гру. Читав:

– Ті, хто вимагає миру, – це люди, які вже мають владу. Вони змусили його повторити список шовіністичних слоганів, доки він не вивчив їх напам'ять і більше не читав. Він декламував. Не роблячи пауз, якийсь шнир подав йому велику синьо-чорну книжку. Вона нагадувала альбом завбільшки з журнальний столик, із тих, які зазвичай наповнені глянцевиими ілюстраціями. На обкладинці нічого не було, окрім назви, виведеної позолоченими буквами: «Виправний день» Талбота Рейнолдса. Його персонажа. Фотограф робив його світлини з розкритою книжкою в руках з усіх можливих ракурсів і відстаней.

Ніхто не аплодував, проте відчуття їхньої глибокої схвальної поваги наповнило кімнату. Не встиг Пайпер покинути свою точку, як режисер попросив його читати з першої сторінки.

Пайпер роздивився текст. Згори сторінки великим шрифтом було надруковано: «Декларація взаємозалежності».

Жодних протестувальників. Національна алея, що витягнулася від будівлі Капітолія до монумента Вашингтона, мала бути переповнена протестувальниками. Метушливими, крикливими, з табличками в руках, ордами тупеньких гіпарів. Мільйонами антивоєнних протестувальників. Телефони в його кабінеті, кабінеті сенатора Голбрука Деніелза на п'ятому поверсі Будівлі сенату імені Гарта, мали б розриватися від дзвінків. Вони мовчали. Жодного з мільйонів

розлучених електронних листів, яких працівники очікували на сенаторську електронну скриньку.

Ні, єдиною ознакою активності була невеличка група будівельників. Зі свого вікна сенатор Деніелз згори спостерігав, як вони копають широкий рів. Завбільшки він був приблизно як два басейни олімпійського розміру, встановлені вздовж один за одним. Роботи тривали на газоні між Першою авеню і східцями Капітолія.

Тупі нехлюйські сині комірці, що займалися риттям, – сенатору було їх майже шкода. Він усівся в шкіряне крісло у своєму кондиціонованому, профінансованому державою внутрішньому святилищі. Якщо не вони найближчим часом загинуть, то їхні сини. Сини, внуки і племінники. Підмайстри і працівники. Надлишок чоловіків покоління.

Зважаючи на голосування щодо проголошення війни, яке відбудеться за лічені дні, злі й налякані американці мали би без угаву гупати в його двері. Нікого. Тихо було не лише в його кабінеті, усі інші кімнати будівлі теж заповнила церковна тиша. Його помічники та служники вже перевірили комутатор й уточнили в айтишників. З телефонами і серверами все гаразд.

Найвірогідніше, вважав сенатор, що американці надто розколоті через дефектний процес політики національної ідентичності. Здавалося, всім начхати на те, що інших змушують підперезати стегна і здохнути. Останній політичний курс успішно затаврував молодих чоловіків як внутрішніх ворогів – злочинців культури зґвалтування, шкільних убивць та неонацистів, – і нажахані медіа американці з радістю відреагували на те, що популяцію цих паршивих овець скоротять.

ЗМІ виконали продиктовану їм роботу, демонізували чоловіків призовного віку, допомогли в підготовці їх до призову.

До кінця цього тижня обрані федеральні чиновники одностайно проголосують за відновлення військового призову і відправлять два мільйони молодих чоловіків на війну в Північну Африку. Водночас

лідери кількох десятків країн у Західній Африці та на Середньому Сході виставлять таку ж кількість своїх чоловіків проти американців.

Жорстоко, але що вдієш, кажуть, це буде найшвидша світова війна в історії. Як тільки солдатів зберуть на фронті, термоядерний удар знищить усіх навколо. У вибуху звинуватять неіснуюче терористичне угруповання, і сторони війни зможуть відступити без утрати репутації. Результатом війни оголосять «нічию».

Чергова війна, що закінчить усі війни²².

З вікна свого кабінету Деніелз захоплювався тим, як швидко копають яму. В окрузі Колумбія робочі проекти тривають роками, поки залучені сторони набивають кишені грошима платників податків. Хай там що мотивувало бригаду по той бік Конститушн-авеню, та це далеко не гроші. Поки він дивився, землерийна техніка занурювалася все глибше, майже ховалася з виду, а земляний насип уздовж одного з країв ями зростав усе більше.

Плани на цю війну розроблялися, ще відколи народилася перша дитина покоління міленіалів. Бюро перепису населення визначило, що міленіали матимуть найбільшу демографію в історії країни. Вони будуть здоровими, добре освіченими і зрештою зажадають поваги і влади. Такий сценарій розігрався в країнах на кшталт Руанди і Кот-д'Івуару, де надлишок молодих чоловіків спричиняв громадянські війни, аж доки національну інфраструктуру не знищили, а все населення не впало в стан жахливої бідності.

Якийсь час американські чиновники тримали під контролем цю людську порохову бочку, накачуючи хлопців риталіном²³. Зрештою спокій забезпечили безкінечні онлайн-ігри і порнографія – усе це приховано постачали урядові підрядники. Незважаючи на ці зусилля, покоління починало усвідомлювати власну смертність. Їм знадобилося дещо більше, ніж наркотичне марне заціпеніння.

Якщо Сполучені Штати не розв'яжуть значну частину невгамовної проблеми поганих хлопців, ця нація буде приречена на такі ж злигодні, як Гаїті й Нігерія. Американська версія Арабської весни вже не за горами.

Сьогодні хлопці-міленіали вже піднімають рівень злочинності до небес у таких містах, як Чикаго, Філадельфія та Балтимор. Вони викривають державні таємниці, тож стало необхідним утілити цю нову війну й очистити молодіжний випин. Якщо громадськість хоч якось пронюхає про план, це може вилитися в революцію. Родини боротимуться за життя своїх синів. Чоловіки боротимуться, щоб урятуватись.

Близькі повинні знати лише те, що ці молоді люди загинуть героями. Вони вступають у битву, як їхні праотці, й жертвують власними життями задля спокою і безпеки їхніх співвітчизників удома.

Сенатор опустил погляд на робітників, які продовжували копати під полудневим сонцем. Стікаючи потом від вологого потомацького літа. Він самовдоволено всміхнувся, розмірковуючи, як за кілька тижнів виникне значний надлишок жінок. Фемінізм зів'яне, і леді доведеться сидіти тихо або ж померти на самоті і дати власним котам себе пожерти. Менше соціальних переворотів, більше доступних дамочок. Сенаторові Деніелзу і чоловікам його штабу проголошення війни грає лише на руку.

Унизу, вдалечині від нього, робітники роїлися, наче мурахи. Наче слухняні трутні, що виконують розпорядження господарів.

Зрештою сенатор усвідомив суть їхнього проекту. Це ж очевидно. Вони заздалегідь будують меморіал солдатам, які загинуть ще до Гелловіну. Це чиясь неймовірно доцільна ідея. З тієї лиховісної ями піднімуться вишукані греко-римські статуї та колони з білого мармуру, звичайні витребеньки для емоційного катарсису. Доречно було почати будівництво зараз, ще до оголошення війни. Що скоріше вшанують мертвих, то швидше про них забудуть.

Ось і передчасне святилище. У процесі будівництва ще до того, як студенти, розвізники піци та скейтери отримали повістки. Їхні імена вже вибивають на мармурових табличках, щоб ушанувати загиблих завчасно.

Тепер світ став цілком зрозумілим і логічним. І повільно, серед м'якості шкіряного крісла, колискової кондиціонера і неприступної тиші кабінету, сенатор Голбрук Деніелз задрімав.

Батько Френкі говорив йому, що інколи пожежники мусять навмисно спалити поганий будинок, щоб урятувати хороший район. Вони називали це зустрічним вогнем, коли гасили лісові пожежі.

Батько і син їхали у білій машині начальника пожежної охорони зі спеціальною наклейкою на задньому вікні та червоною лампочкою на приладовій панелі, лише лампочка та була вимкнена. Вони проїжджали повз пофарбовані балончиком будинки, будинки з дошками, прибитими поверх щезлих вікон, будинки, від яких залишилися лише підвали, наче басейни, наповнені бур'янами і деревами, пророслими зсередини.

Вони підїхали до старої школи Френкі, після якої він перейшов на дистанційне навчання, у них удома на кухні за комп'ютером. Після дня, який батько Френкі назвав останньою краплею. Після того як група дітей навалилася на нього купою малою за ланчем. Після того як вони по черзі відгупали його головою об підлогу їдальні, чого Френкі не міг пригадати, навіть коли вчителі показали відео з їдальні та ті, що деякі діти зняли на телефон й опублікували на сайті відеоблогу «Ворлд Стар Хіп-Хоп».

Сьогодні, як і раніше, тато прихопив водяний пістолет «Супермочитель», найдорожчу модель з більшим баком, щоб можна було стріляти довше і далі.

У пожежників є спеціальний ключ, тато показав йому. Він відмикає будь-які двері. Інший ключ вимикає охоронну сигналізацію. Тато сказав Френкі, що можна не перейматися записами з камер безпеки. Високо розташовані камери записували, як вони проходять кожним коридором, проходять повз стару шафку Френкі, повз місце, де ніхто не зробив нічого, окрім як знімати на телефон, поки по його обличчі топталися інші. Усі залишки крові вже повідмивали.

Як і завжди, тато скористався пульверизатором «Супермочитель», оббризкуючи кожную дошку оголошень, на якій висіли аркуші паперу. Поливаючи всі шкільні транспаранти цим запахом бензозаправної станції. Неквапно походжаючи коридорами, тато Френкі бризкав із пістолета запахом наповнення газонокосарки та очищення пензликів від фарби. Він поливав плитку на стелі, доки вона не стала такою вологою, що аж вигнулася і обвисла.

Це був його таємний рецепт пінополістиролу, перетертого до найдрібніших білих кульок, розчиненого в бензині з вазеліном, розмішаного до густого стану, щоб він прилипав, тож, коли тато оббризкував цією слизотою стелю, нічого не скрапувало, а коли поливав вікна – не стікало.

Тато пояснив, що додав трохи розчинника для фарби як сурфактант, щоб розірвати поверхневий натяг і щоб слиз не збирався краплями, а покривав усе рівномірніше.

То були літні канікули, і Френкі знав, що жодних хом'ячків чи золотих рибок у класних кімнатах немає.

Тато прицілювся і обмочив камеру безпеки, яка за ними шпигувала.

Після дня побиття в їдальні Френкі не міг пригадати, щоб тато дивився на нього. Якщо батько і позирав у його бік, то лише на шрам, який збігав у Френкі на обличчі. Червона лінія, ніби вигнутий край баскетбольної кросівки «Найк», де відірвалася шкіра на щоці. Навіть зараз, минаючи порожні влітку коридори, облицьовані шафками без замків, Френкі відчував, як тато крадькома зиркає на шрам. Тато Френкі ніколи не всміхався йому, жодного разу після того дня. Він хмурився, але хмурився на шрам. Привид того фінального, останнього удару. Останнього дня в державній школі.

Великі плакати на стінах коридорів показували усміхнених дітей з усіх куточків світу. Вони трималися за руки під веселкою, на якій зазначалося: «Любов буває всіх кольорів».

Тато направив пульверизатор на постер. Коли він це робив, вираз його обличчя був страшнішим за будь-який шрам. Він ніби хотів

залити цей вогняний сік в очі та роти тих дітей, які залишили на Френкі той знак до кінця його життя.

Увесь час, поки тато Френкі суперзмочував стіни школи, він викрикував речі на кшталт:

– Так тобі, культурний марксизме! – або: – Нахуй ваше живе етнічне різноманіття!

Тато поливав постер, доки той не обвис і не зсунувся вниз мокрою стіною. На той момент мочитель спустів, тож тато швиргонув його далеко-далеко, майже до кабінету шкільної адміністрації.

– Ще трохи, малий, – сказав батько Френкі, – і я тобі покажу крутяк.

Френкі не міг собі цього уявити. Діти, які його побили, досі сюди ходять. Нікого не перевели на домашнє навчання. Але приємно було усвідомлювати, що після сьогоднішньої ночі сюди вже ніхто ніколи не прийде.

– Можливо, вони заскочили нас зненацька одного разу, – сказав тато, – але ми помстимося.

Френкі зайшов за татом до вбиральні й почекав, поки той помие руки.

Тато сказав:

– Ніхто більше не залупатиметься на цю сім'ю, ніколи. Перед тим як відправитися до машини, тато витягнув телефон і зробив дзвінок. Він заговорив у слухавку:

– Алло, я можу поговорити з керівником відділу новин? – одну руку він запхав у кишеню штанів. – Це начальник пожежної безпеки Бенджамін Г'ю. Щойно ми отримали повідомлення про те, що горить середня школа

Голден-Парк. – З кишені він дістав коробку сірників.

Завершив дзвінок і зателефонував знову.

– Алло, я можу поговорити з відділом місцевих новин? Він передав сірники синові. Френкі взяв їх. Очікуючи, тато відвернувся від телефона і промовив:

– Сьогодні лише тренування. Просто щоб побачити, скільки їх приїде.

У телефон він доповів:

– Я отримав інформацію, що палій напав на ще одну школу, – послухав. – Середня школа Ґолден-Парк.

Френкі стояв і чекав, тримав сірники, так само як і в середній школі Медісон, і школі Непорочного зачаття, і трьох школах перед тим. Френкі думав, що це буде остання школа і що тато спалив інші лише для того, щоб не здавалося, ніби ця особлива. Коли тато завершив останній телефонний дзвінок, Френкі вже знав, що буде далі.

У душі Френкі знав, що погані частини світу потрібно спалювати, щоб рятувати найкращі.

– Френкі, ти... – Тато став перед ним на коліна і взяв обидві маленькі долоні у свої. – Сину, ці уйобки платитимуть тобі данину до кінця твого життя! – Він відпустив меншу долоню і потягнувся, щоб погладити шрам збоку на невинному, довірливому обличчі Френкі. – Хлопчику мій. Ти виростеш і станеш королем! А сини твої будуть принцями! – Він підняв ту долоньку, яку ще тримав, і підніс її до губ.

Як особливий подарунок, тато дозволив Френкі запалити сірник.

Після того вони вийшли назовні, щоб порахувати, скільки з'явиться репортерів та операторів. Спочатку прибули лише декілька телевізійних груп, але тепер уже всі канали були на місці і ще й кілька іноземних, які в містечку знімали історію серійного палія. Своїх репортерів відправила газета. Навіть із гелікоптера знімали. Своїх людей відрядили радіостанції. Тато Френкі записував і виробляв стратегію найчистіших підходів і найкращих можливостей, щоб бачити, як легко буде працювати, коли настане саме той день.

І лише після цього тато Френкі набрав 911.

Ще до подій, про які ви щойно прочитали в цій книжці... ще до того, як ця книжка стала книжкою, вона була мрією Волтера Бейнса.

Ще у світі, який ви поки що знаєте... ще у Колишні часи, отак Волтер завжди про це мріяв.

На двадцять п'ятий день народження Шаста він запропонує їй сісти в автобус, автобус угору, який більшість днів возить її маму та інших прибиральниць на роботу. Він одягне свій щасливий шарф «Ламборгіні», навіть незважаючи на те, що він такий старий, що перетворюється знову на брудну бавовну.

Вони вдвох зловлять останній нічний автобус, який їхатиме повз той будинок. Не той, у якому прибирає місіс Шаста, а той, як у Скарлет О'Гари, з колонами вздовж веранди, а ще контурами даху, водовідводами та димарями з червоної цегли, які здіймаються понад предковічними дубами. На цей будинок Шаста завжди витріщалася, як собака на білку, ніби та купа цегли і плюща – то для неї порнографія. Через одну зупинку після згаданого будинку Волтер запропонує вийти з автобуса і пройтися назад, туди, де вікна будуть темні. Коли Шаста подасться назад, він міцно стисне її зап'ястя і потягне, ніжно, зі словами: «Це сюрприз», – і поведе повз статую, від якої в нього мурашки.

Це статуя мавпи з металу, і якщо торкнутися її в морозний день, то більше не зможеш відірватися, і всі, хто торкатиметься тебе, приклеяться, як і люди, які торкатимуться їх, поки весь світ разом не потрапить у пастку, на кшталт «льоду-дев'ять» Воннегута. Дивлячись на цю статую, уявляєш собі маленьку мавпу, одягнену клоуном, можливо, для катання на коні, тільки з побіленим обличчям. Як у Японії.

Волтер пройде по вологій траві за статуеткою мавпи-клоуна з обличчям кабукі, повз маленький жовтий знак охоронної компанії.

Щоб відзначити цю подію, Волтер витягне свою щасливу трубку і заб'є її кушем гінду²⁴. Як завжди, намагаючись поводитися як джентльмен, він запропонує Шасті першу хапку.

Він поплескає себе по кишені на стегні, щоб іще раз перевірити випин, круглий випин, схожий на старі півдолара з Кеннеді, наче піратські дублони чи шоколадні медальки, – а насправді то лише

презервативи в золотавій упаковці, які його ма' розповсюджує оптом. Пальці промацуватимуть обриси чогось іншого, скрученого більшим колом, петлю, сховану глибоко в задній кишені.

Волтер проведе її, тремтячу, на ґанок, де вона сховається за колоною, ставши худим профілем у тіні, в укритті від вулиці. Шаста віритиме йому, але буде готова тікати. Тоді він скаже: «Я сходжу по твоїй подарунок на день народження», – а тоді зникне за рогом будинку.

Шаста стоятиме зіщулившись, дослухаючись до сюркотання цвіркунів і сичання наземних розбризкувачів. Вдихатиме різні запахи. Нічне повітря розносить хлор басейну і ваніль кондиціонера для білизни потужною парою з вентиляційного отвору сушарки. Патруль приватної безпеки проїде повз, бавлячись своїм прожектором понад огорожею. Ще з часів, коли вона пальцями у фарбі бабралася, цей будинок височів тут, наповнений історією, ніколи не мінявся, і вона не могла собі уявити, що колись стоятиме тут і боятиметься. А тепер вона тримає себе за плечі за колоною, шукає в телефоні номер таксі, моніторить сайти «Сусідської варти», перевіряє, чи ніхто не повідомляв про парочку злодіїв.

Передні двері зі скрипом відчиняються. Ніби самі собою, тахльовані білі двері прочиняються на латунних завісах. Кошмарно повільно. Не встигне вона кинутися вниз сходами, як із темряви зсередини коридору долине шепіт, Волтерів шепіт: «З днем народження, Шасто».

Волтер висуне голову назовні, доки ліхтарі біля веранди не накладуть на обличчя білу маску, поманить її рукою всередину. Він прошепоче: «Все нормально».

Вона стоятиме, вагаючись між страхом і тим, чого найбільше хоче, – кінцем усіх страхів.

Він скаже: «Швидше».

Вона востаннє гляне на порожню темну вулицю і зайде всередину.

Він зачинить двері. Вони цілуватимуться, поки очі не призвичаються, щоб вона змогла роззирнутися у напівтемряві.

Запримітити латунний канделябр із лісом штучних свічок над їхніми головами. Побачити сходи, які викручуються вниз із темряви. Повсюдне різьблене дерево із запахом шкіри. Волтер звідкись почує цокання годинника, що голосно відлунюватиме в тиші. Невеликі плями світла відбиватимуться від хитного відполірованого срібного маятника. Мерехтітимуть відтінками блакитного від дзеркала над каміном.

Найголовніше в Шасті – це смак її рота. З його досвіду, дівчина може бути гарною, з найкрасивішими цицьками у світі, довгими ногами і носом, як гудзик, але неприємний смак рота робить її нічим не кращою за порно. Шаста, її ротова порожнина нагадує йому високофруктозний кукурудзяний сироп, ніби вимочені вишні мараскіно, томлені з червоним № 5²⁵і желатином так, що її язик створює в роті відчуття фруктового пирога «Гостес», розшаровуючись цукром, ніби то дитинча змії скидає свою солодку, мертву, солодку шкіру. Кожним французьким поцілунком він заковтує глибокою глоткою прицукровану змію – маленьку підв'язкову чи садовий різновид коричневого боа. Ніби рот Волтера на ніч замкнули в чарівній комбінації тераріума і крамнички з данською випічкою.

Вона прошепоче щось про систему безпеки, а він тицьне пальцем угору. Її погляд прослідкує за рукою, направленою на камеру, розташовану високо на стіні. Тоді покаже їй безмовний великий палець: все окей. Він пояснить, що зламав систему. Ще до того як вони сіли в автобус, Волтер дистанційновідключив усе. Він знайшов незачинене вікно позаду. Планував це тижнями. Ніхто ніколи не знатиме, що вони тут були.

Як незаперечний доказ, що він дещо більше, ніж якийсь роззявлений, безайк'юшний спалювач мозкових клітин, Волтер пояснить їй про інвентаризацію та експлуатацію мережі. Волтер вихвалатиметься своїми геніальними криптографічними ключами, ведучи її до сходів.

Шаста опиратиметься, шепотітиме про власників із дробовиками. Закони про самозахист.

Якщо хтось їх упіймає, Волтер обіцяє збрехати. Він поклянеться, що заманив її сюди, щоб задушити. Що він серійний убивця. Що його жертви закопані в неглибоких могилах по всьому американському заході. Він удаватиме перед судом присяжних, що сказав їй, нібито це його будинок. Що він планував їсти «Фрут Лупс» із миски, яку зробив би з її черепа. Скориставшись її кров'ю, він би написав «Хелтер Склтер»²⁶ на скляних дверях холодильника для вина «Саб-Зіро». Як жінка, яку ледь не порізали на шматки, вона вийде з цієї ситуації безкарною.

Волтер скаже, що він уже понишпорив навколо. Вдома нікого нема. Він запхає руку в задню кишеню і покаже їй виток тонкого дроту. Він приготував це на випадок, коли поліція обшукуватиме його: гаррота, щоб її задушити, з маленькими дерев'яними кілками, прикріпленими до обох кінців, щоб можна було міцно затягувати. Це її картка «вийти з тюрми без наслідків». Побачити презервативи і зброю для вбивства – це все страхування, що їй буде потрібне. Шаста може розслабитися.

Секс – це секс, але секс укупі з небезпекою просто приголомшливий. Від загрози стати жертвою серійного вбивці або отримати термін у в'язниці вона почне сочитися швидше, ніж від зеленої «ЕмЕндЕмски»²⁷. Вони вдвох у сплутаному вузлі трахатимуться до півсмерті. Вони осквернять кожну кімнату. Якщо за якоюсь картиною чи таємною панеллю в стіні буде сейф, Волтер знайде його. Він притиснеться вухом до наборного диска і прислухатиметься до обертів механізму. Не встигне Шаста його спам'ятати, як він смикне за ручку і відчинить важкі двері, прихопить готівки рівно стільки, щоб вистачило на два квитки першим класом до Денвера.

У Денвері він знову провезе її автобусом до місця, де великі будинки стоять на відстані один від одного. Покаже на своєму телефоні, як він реконструював програмне забезпечення

контролю охоронної сигналізації, як це легко, і вона піде з ним за будинок, доки вони не знайдуть незачинене вікно.

До сьогодні вона знала його лише як якогось обдовбаного довбойоба. Убухане чмо, яке може дозволити собі лише січку з дикої шмалі, одні зернята і стеблини. Він живе у підвалі своєї мамки, де сантехніка гарчить, як шлунок, з якого неминуче піднімається гідкий віддих. Шасті він ніби подобається, але не настільки, щоб думати про одруження.

Дорогою до Денвера вона купиться на його таємний робінгудівський образ поганого хлопця. Оте, як він відмикає двері – абракадабра – і викрадає їх обох у багаті, заборонені світи. Після того як вони кохатимуться на килимі зі шкури ведмедя і викинуть порський презерватив у вогонь каміна під кришталевим канделябром, після того як вони питимуть крадене вино, Шаста помиє бокали, складе все на місце, а він знайде ще один сейф. Захований під подвійним дном порожньої, на перший погляд, шафки у ванній, він відімкне його за мить і витягне звідти грошей рівно стільки, щоб їм вистачило на квиток до Чикаго.

Цей поганий хлопець Волтер цілком завоює її. Чикаго стане повторенням Денвера. Міннеаполіс проведе їх до Сієтла. На знак нововідкритих благоговіння і поваги вона починає називати його хазяйство Пенісом Мілоським. У Міннеаполісі вона обмовляється і називає його «татком». Із Сієтла – в Сан-Франциско. Там вони прослизують повз швейцара в якомусь хмарочосі ар-деко, біля якого просто проходять однієї ночі. Він зламає код ліфта і понесеться в пентхаус. Скориставшись телефоном, він покаже їй вид із кожної камери безпеки, щоб довести, що нікого вдома немає. Поки Шаста стоятиме на шухері біля ліфта, він відмикатиме замки, а тоді покличе її всередину. Нагадає про запасний сценарій. Він – серійний убивця. Вона – жертва. Вони вдвох – злочинці. Наступного дня вони прогулюватимуться вздовж доку в Саусаліто, де він помітить яхту. Вони виведуть її із затоки, не під вітрилами, він не такий уже й позер. Скористається двигуном, і вони проведуть один сонячний

день на воді. На палубі, під променями сонця, вона попросить: «Покажи ще раз». У ту ж мить він витягне скручену струну з кишені й продемонструє, як вона легко лягає навколо шиї. Просто щоб заспокоїти її.

У шафці виявиться купа бікіні, всі якраз розміру Шасті. Він не фанатіє ні від цицьок, ні від довгих ніжок, тож вона, фізично ідеальна для нього, лежатиме на шезлонгу й потягуватиме дурбан пойзон²⁸, доки її шкіра не набуде кольору припечених гостросирних паличок пепероні. Того ж вечора він пришвартує яхту і шукатиме новий сейф, знайде його біля набору для приправ, прихований за панеллю на камбузі. Гроші, які він там знайде, перенесуть їх обох до Сан-Дієго.

Вони продовжать незаконно вторгтися в рай. Шасті, мабуть, дуже весело на таких екскурсіях у гламурне життя з містером Небезпечним Мудаком. Та вона ніколи не вийде за нього заміж, і він це знає.

Поки їй дозволятимуть канікули, вони метатимуться з Сан-Дієго в Новий Орлеан, тоді на Маямі. Вони займатимуться коханням на береговій віллі. У ліжку з балдахіном, біля великого вікна, з якого видно океан під сяйвом повного місяця. Не мине й хвилини з моменту, як вони піднесуть одне одного до небес і опустять на землю, коли розчахнуться двері спальні. Чоловіки в уніформі націлять зброю на Шасту. Спалахне сліпуче світло, і вона закричить, прикриваючи тіло вологими покривалами. Не зовсім так, як Волтер вчив, вона закричить: «Він серійний убивця», – маючи на увазі його ж. Вона закричить: «Він сказав мені, що живе тут». Отакі-то акторські здібності. Вона вигукне: «Він збирався мене задушити!»

Якийсь голос поміж уніформ прореве: «Поліція!» Скомандує: «Підніміть руки так, щоб ми їх бачили!»

Отак і закінчиться їхня вседержавна серія злочинів. Бонні і Клайд без жертв. З них обох іще стікатиме слина одне одного, коли Волтер вилізе з ліжка і знайде штани. Покаже поліції свої права. Піднісши руку в повітря, поки його твердий пістон націлений уперед, блищить

і розмахує заповненим презервативом, ніби білим прапором, Волтер перетне кімнату до елегантного старовинного французького стола.

Вона ще буде в ліжку, ридатиме зі словами: «Дякувати Богові, добре, що ви прийшли! Він називає це любов'ю, але хоче мене вбити!»

Поліція не дозволить Волтерові самому відсунути шухляду столика, тож він покаже, щоб це зробив один із поліцейських. Усередині, вгорі й на видноті лежатиме акт передачі власності. У ньому, завірене нотаріусом і належним чином записане у всіх публічних документах, стоятиме те ж ім'я, що й на правах. Його ім'я. Тоді ж, із елегантними інтонаціями аристократа-землевласника, він пояснить, усміхаючись: «Панове поліцейські, це мій будинок».

Плачі в ліжку припиняться. Голос Шасті запитає: «Що?» Удвох перед тим вони питимуть червоне вино, і край її бокала залишить тонкі червоні вусики Сальвадора Далі, закручені від кутиків рота.

Він пояснить. Він усім цим володіє. У Денвері, Сієтлі, кожен з тих будинків – його. Він знав коди, комбінації до всіх сейфів. Готівка, яку він брав, була його. Він залишав незамкнені вікна і платив швейцарам, щоб ті відверталися. Навіть яхта з бікіні. Потайки Волтер набрав 911, щоб копії прибули зараз, в ідеальну мить.

Він безтурботно стягне презерватив і шпурне його геть. Він не просто зухвалий хуліган-мудак, хитрий і кмітливий, що дозволяє йому нестися по життю і розважати свою дівчину, він ще й багатий. Він залишиться тим самим Волтером, який їй подобається, тільки грошовитим. Звичайним, але якого покохати ще легше.

Поки поліцейські опускатимуть пістолети і дивитимуться на голого Волтера й голу Шасту, він стане на коліна біля своїх штанів. Полізе в кишеню, де схована гаррота, і витягне обручку. Запитає: «Вийдеш за мене?»

Здоровенна діамантова обручка.

У ту ж мить вигулькне команда офіціантів з полуницями, обмоченими в шоколад, і «Доритос» зі смаком «Маунтин Дью»²⁹, з часниковим попкорном і додатковим соусом ранч збоку. Він

підпалить здоровенний тусовочний ковпак, наповнений нью-перл-павер³⁰, і навіть копи жадібно накинуться. У медовий місяць вони з Шастою будуть жити-поживати і добра наживати на його власному тропічному острові, на якому ростиме лише травка «Вайт-Райно». Там чи, може, в тераріумі з геодезичним куполом на дні океану із замкнутою системою життєзабезпечення, де все йтиме на вторинну переробку, в оточенні динамічної галактики строкатого тропічного морського життя.

Що б там не сталося, так він зробить їй пропозицію.

Та він не достойний, поки що, стати для когось усім. Перше, що йому треба зробити, це заробити туєву хучу грошей.

Твід О'Ніл зі своєю командою прибула на шалене шкільне інферно швидше, ніж перша пожежна команда. Начальник пожежної охорони, звісно ж, був уже на місці. Інші телевізійні групи новин також невдовзі підтягнуться, налаштовуватимуть свої прямі включення, всі намагатимуться вхопити найкращі кадри пожежі. Це вже четверта міська школа, яка спалахнула за останній час. Усі ЗМІ працювали за одним прес-релізом, але цього разу Твід приховала таємну зброю.

Це докторка Раманта Штайґер-Десото, старша професорка гендерних студій у місцевому університеті. Леді виявилася ввічливою, фотогенічною розумницею, яка говорить чітко і зрозуміло, а також має власну унікальну думку щодо серійних підпалів.

Твід написала докторці з телестудії, і вони зустрілися на місці злочину, коли язики полум'я вже високо вистрибували в небо. На фоні спортзалу, який повільно обвалювався, випльовуючи яскраві гейзери іскор і жарин, Твід підготувала місце для інтерв'ю. Вони з докторкою стали на безпечній відстані, оператор налаштовував фокус, а звукооператор прикріплював мікрофон до лацкана тренча «Енн Тейлор» докторки.

У навушнику Твід чула, як телеведучі обговорюють пожежу. Замість вони передадуть аудиторію їй, наживо, на місце події. Вона роздивилася суперників. Жодної нової ідеї. Вони просто футболили начальником пожежної охорони від однієї мізансцени до іншої, й усім він повідомляв той самий перелік офіційних фактів.

Докторку, здавалося, взагалі не турбують яскраві прожектори камер і вали їдкового диму. Хтось висловився про чутку стосовно балона пропану, який, імовірно, був підведений до шкільної печі й може вибухнути в будь-яку мить. Незважаючи на це, докторка Штайґер-Десото була рішуче налаштованою на те, щоб озвучити свою версію стосовно останніх подій. Вона стояла, майже на голову вища за Твід, її біляве розкучерявлене волосся було стягнуте в строгий пучок. Мала діловитий вигляд соціологині до нутра кісток, готової просвітити телеглядачів.

Оператор підняв на плечі свій стедікам, відрахував на пальцях 3-2-1 і тицьнув у їхній бік, щоб показати, що вони в ефірі.

– Твід О’Ніл на місці події, де лютує чергова пожежа третьої категорії, – почала Твід. – Пожежа, що знищила вже четверту місцеву школу за це літо.

Оператор перевів зображення на загальний план, щоб показати обох жінок.

– Сьогодні зі мною докторка Раманта Штайґер-Десото, яка висловить свої міркування щодо мотивів цих нещодавніх пожеж. – Твід обернулася до елегантної професорки. Запитала: – Ваша думка, докторко?

Докторці увага не дошкуляла.

– Дякую, Твід, – вона впевнено глянула в камеру. – Психологічний портрет ФБР показує, що середньостатистичний палій – це білий чоловік, якому від сімнадцяти до двадцяти шести років. Для цього чоловіка такий акт підпалу має сексуальну природу...

Ніби за сигналом, згаданий балон пропану вибухнув десь у глибині будівлі оглушливим «ба-БАХ», що викликало глибокий стогін у натовпі присутніх.

Докторка продовжила:

– Для одержимого піролагнією процес розбрикування легкозаймистої речовини прирівнюється до виділення його еякулята в символічному принизливому акті зґвалтування структури...

Поєднання вогню і сексу дасть золоті рейтинги, але Твід хвилювалася, чи мова докторки не занадто високоінтелектуальна. Вона спробувала переорієнтувати її.

– Але хто?..

Докторка з мудрим виглядом кивнула.

– Самоізолювані чоловіки. Прихильники правих поглядів, отруєні токсичною маскулінністю так званого руху «Чоловіки Ідуть Своїм Шляхом»³¹. Саме там варто шукати ваших винуватців.

Твід спробувала пом'якшити тон розмови.

– То Морін Дауд³² мала рацію? – пожартувала вона. – Що тримати чоловіків у суспільстві – це зависока ціна за саму сперму?

Докторка ледь усміхнулась.

– Поколіннями популярна культура просувала ідею, що всі чоловіки з часом досягнуть високостатусних позицій у суспільстві. Тепер у всьому світі молодих чоловіків виховують так, ніби вони мають право на владу і поклоніння їм від самого народження.

Твід знала, що в програмі далі обов'язкова реклама. Щоб завершити сегмент, вона запитала:

– Докторко, як нам зараз найкраще впоратися зі стурбованими молодими чоловіками?

Під акомпанемент пекельних спалахів полум'я докторка проголосила:

– Чоловікам узагалі необхідно прийняти свій знижений статус у світі, – на фоні диму і криків вона додала: – Війна, що наближається, наприклад, стане чудовою нагодою для них заслужити схвалення, якого вони так жадають.

Твід перевела на рекламу.

– Дякую, докторко. З вами була Твід О'Ніл з місця безглуздої руйнації ще одного суспільного об'єкта.

Оператор показав, що зв'язок відключено.

Докторка морочилася з мікрофоном-петелькою. Раптом замислено запитала:

– Що він робить? – вона блимала очима на щось неподалік.

Твід прослідкувала за її поглядом. Обидві жінки дивилися на начальника пожежної охорони. Твід здалося, що він рахує людей. Чоловік ніби зосереджувався на мить на кожному з журналістів і журналісток, що прибули, і начебто перевіряв їх за списком у руках. Їхні погляди зустрілися. Ручкою він провів лінію на аркуші, який тримав у іншій руці.

Лише тоді Твід помітила маленького хлопчика. Учень початкової школи з дивним знебарвленим знаком збоку на обличчі. Тоді вона подумала: це так мило. Начальник районної пожежної охорони привів із собою сина, щоб показати, як татусь працює. Спостерігаючи за ними, Твід собі в голові відзначила, що варто буде перетворити цей зворушливий момент батька із сином на позитивну історію, яку вдасться всучити відповідальним за складання програм.

Для Геррета Довсона все вимірювалося в кавових фільтрах. На кухні, тицяючи кнопки «Містера Кофі», він побачив, що у них майже не залишилося фільтрів, знову. Зникло ще п'ять сотень чашок кави, пройшов іще один рік, більше року.

Він старів. Геррет усвідомив, що взяв собі за звичку дивитися на будь-що – кімнатну рослину, годинник, книжку, – перед тим як переводити погляд на дружину Роксану. Коли він на якійсь вечірці розмовляв з гарною молодою жінкою, чиєюсь дочкою-тинейджеркою, наприклад... чи навіть коли дивився на вродливу тедеведучу, яка зачитує новини... а тоді переводив погляд від її гладенького обличчя на Роксанине, відчував разючу дисгармонію. Свого часу його дружина була вродливою, та її молодість уже минула. Тож йому знадобився буфер між поглядом на якусь молодицю і на неї. Попільниця чи трубний ключ, щось неживе.

Разом з тим він помітив, що вона, коли дивиться на привабливих акторів у фільмах, зосереджується на попкорні, перед тим як перевести погляд на нього. Можливо, то лише гра уяви. Проекція, заснована на його ж поведінці. Та це нагадало йому, що він також старіє.

У книзі Талбота про це було гарно написано:

Красиві люди стають могутніми, бо в ранньому віці розпізнають природу влади і бояться її втратити. Люди, красиві в молодості, вчаться переносити владу, інвестуючи її в подальші форми. Вони обмінюють молодість на освіту. Освіту інвестують у налагодження контактів і компетентність у певних вміннях. Гроші вони інвестують у зайві форми влади, запасні ресурси.

Саме тому необхідна тимчасова форма грошей.

Влада, яка переходить із покоління в покоління в абстрактній формі багатства, призводить до привілеїв і корупції. Не повинно бути можливості накопичувати гроші заради самих грошей, їх варто постійно використовувати задля плідних цілей.

Кавові фільтри стали останньою краплею. У механічному цеху Леон підійшов до нього з якимсь несусвітнім планом захоплення влади і перебудови нації. Звучало фальшиво, але в ту мить будь-що звучало краще, ніж купівля ще п'яти сотень кавових фільтрів і спостереження за тим, як вони відраховуватимуть його останні роки. Він засипав меленої кави в останній фільтр і наповнив кавоварку водою. Клацнув перемикачем, щоб напій почав варитись. Гукнув Роксанні в іншій кімнаті:

– Кава буде готова за мить, – і додав: – я вийду на хвилину.

Він зателефонує Леону. Зустрінеться з ним біля бару. Дізнається, чи цей безрозсудний план – реальна пропозиція. Леон вручив йому синьо-чорну книжку, в якій було сказано:

Уяви, що Бога немає. Немає раю чи пекла. Є тільки ти і твій син, і його син, і його син, і світ, який ти їм залишиш.

Роксання покликала його з їдальні, запитала, куди він зібрався.

Натягуючи пальто, він перевіряв, чи є в кишені ключі й телефон. Став у дверях. Дружина сиділа за обіднім столом, а перед нею лежали якісь податкові бланки. Він відповів:

– Нам потрібні кавові фільтри.

Після довгої витриманої паузи, не підводячи голови, вона запитала:

– Вже? – Геррет почув поразку в її голосі. Життя для неї минає так само швидко. Ще одна причина розглянути якісь радикальні варіанти.

Нахилившись над нею, він прошепотів:

– Я з цим розберуся, – і поцілував її в чоло.

Колись панувала ера релігії, коли головною будівлею в містах був собор або мечеть. Куполи і шпилі височіли над усіма іншими спорудами, зіщупленими навколо. Тоді настала ера комерції, і бізнесові хмарочоси та канелюровані колони банків здійснювалися понад церквами. Фабрики розрослися, перевершили навіть найбільші мечеті, а складські приміщення затьмарили храми. Нещодавно почалась ера влади, коли на горизонті стали розпускатися будівлі, які регулюють цивільне життя. Це були широкі моноліти, що зберігають владу, про яку релігія з комерцією могли лише мріяти. Це були розкішні посудини для захисту і демонстрації могутності законодавців і суддів.

В останні тижні перед Виправленням саме до цих великих фортець почали сходитися люди, які вдавали трепет і тинялися навколо, прикидаючись простими туристами. Вони фотографувалися й робили вигляд, що загубилися, щоб мати змогу забрести в заборонені зони і заявити про свою невинуватість, коли їх ловили й

просили піти. Вони визначали ймовірні шляхи втечі, які доведеться перекрити. А також місця, звідки можливі безперешкодні лінії вогню.

І коли вони вдавали захват від канделябрів, витягували шиї, щоб роздивитися пишноту фресок та позолочені ребра склепіння піднесених куполів, то знали, що все це побудовано з їжі. Їжі, яку можна було з'їсти. Їжі, яку в них відібрали. І безпеки, яка побудувала ці мармурові сходи, безпеки, яка могла бути їхньою. І в них із рук видерли їхні життя, щоб ці стіни можна було обшити полірованим махагонієвим деревом і палісандром, які привозили з усього світу для ще більшого комфорту і насолоди керівним елітам. Ці селюки і хлопи, з роззявленими присоромленими виразами на обличчях, вони вдавали повагу, імітували захоплення величними капітоліями і могутніми монархами, які керували їхніми життями з цих будівель.

Вони перешіптувалися. Вони складали мапи за допомогою відео. Вони вже бачили, як виконують холоднокрровне завдання, на яке налаштували свій розум.

І всі знали істину: нагромаджуй їжу, і вона гнитиме. Нагромаджуй гроші, і ти гнитимеш. Нагромаджуй владу, і правління гнитиме.

Замість того щоб кожен тупак мав право на один голос, найрозумніші, найсміливіші, найзухваліші матимуть по сотні, три сотні або ж і тисячі голосів, а слабкі й ліниві не матимуть жодного. Найпродуктивніші більше не будуть рабами бездіяльних. Бездіяльних змусять працювати.

Вони навшпиньки просочувалися в зали влади. Своїм потом підняли вони ці державні споруди, до яких занадто довго потрапити мали змогу лише через когось. Вони прийшли як свідки, щоб роздивитися пишні умови, в яких їхні життя або почнуться, або закінчаться.

Здіймаючи погляди у високі гранітні склепіння або опускаючи їх на акри полірованого мармуру, вони почувалися маленькими і слабкими. Та коли набивалися в глядацьку галерею, ставали ліктем до ліктя, коліном до коліна, формуючи єдину масу, і споглядали дрібну кількість законно обраних, то почувалися непереможними.

Вони приндилися, коли їх збивали в невеличкі стада і пасли літні екскурсоводи, механічно диктуючи політично схвалені значення кожного прапора чи статуї. Вони насмілювались уявляти, як величні канделябри розлетяться від пострілів. Вони уявляли, як у цих галереях почикрижать кожную картину, а всі статуї звалять у безладну купу, яка ознаменує братську могилу кам'яних голів і відтятих пальців.

Вони заплющували очі, щоб краще намалювати в уяві високі, розтроснені на шматки вікна капітоліїв чи судів і горобців, які витимуть гнізда у позолочених карнизах і нішах ротонд.

ЗМІ назвали таку навалу зацікавлених сплеском патріотизму. Відновленням стосунків громадян з їхньою державою. І в цьому ЗМІ мали рацію, але не так, як вони це собі розуміли. ЗМІ змальовували цих людей паломниками, які приходять молитися на кращих за себе. І ЗМІ передбачали зростання в майбутньому миру та співпраці, і в цьому вони також не помилялися, але не зовсім так, як очікували.

Зі свого боку новоприбулі не піднімали очей і прикидалися боязкими. Відповідно до свого низького статусу простих людей вони з шанобою відступали вбік, коли навіть службовці найнижчого рангу – швейцар або інтерни – пробігали повз їхній натовп.

В останні дні туристи наповнили всі будівлі влади. А потім, ніби за клацанням перемикача, роззяв не стало. Зали спорожніли, залишилися лише люди, які там працювали. Вони обмінювалися поглядами і потискали руки черговим охоронцям. Люди в уніформі й вуличному одязі поглядами погоджувалися з тим, що мусить статися. Всі сторони у змові одного дня, коли вони діятимуть разом.

Лише охоронці і більш ніхто ставилися до цих людей із повагою, бо лише наглядачі за громадським порядком усвідомлювали, звідки піднімається справжня влада народу.

Присівши у складському приміщенні під південними сходами, Нік сказав:

– Я не знаю. Я раніше любив поліцію.

Вони сперлися на стіну коробок, заповнених старими уніформами оркестру. Золотий шнурок проглядав у прориві картону. Латунні гудзики світилися, як скарб у тьмяному світлі.

У Шасті звело судомами ноги. Вони, найімовірніше, дихають азбестом і порохом крейди, який викликає рак. Гігієнічний тальк – це крейда, і тальк призводить до раку шийки матки. Світ балансував на межі війни, але Шасті тут подобалося. Стегном до стегна з Ніком. Спілкування здавалося реальним. Нічого важливого ніколи не трапляється по телефону.

Правду, сказав Нік, раніше знайти було легко. Правда лежала в газетах, поки вони не надрукували некролог Нікового тата. Там було сказано: «Люблячий чоловік і батько, він помер унаслідок церебральної геморої...» В Інтернеті підхопили цю друкарську помилку, й вона розійшлася як жарт на сотнях сайтів новин. Вона навіть стала мемом, на фотографії Рональда Рейгана чи Гора Відала³³ почали писати «Помер від...» угорі картинки, а внизу «...церебральної геморої!!!».

Слово, яке всі очікували, було «геморагія». Батько Ніка стриг газон, коли в його мозку тріснула аневризма. Одне-єдине слово, а газета не змогла його правильно написати.

Шаста його пожаліла. Вона спробувала пояснити.

Доктор Бролі на методах ЗМІ пояснював, як сучасну друковану пресу, повідомлення в щоденних газетах, те, з чим асоціюємо об'єктивність, цю збалансовану правду вбив «Крейгсліст»³⁴. «Крейгсліст», а також «Монстр»³⁵, «Бекпейдж»³⁶ та «іБей». Прибутки газет завжди залежали від продажу тематичних оголошень. Ті незліченні сторінки з оголошеннями про продаж цуценят, оренду квартир, уживані автомобілі, роботу, самотніх білих чоловіків у пошуках самотніх білих жінок – усе це було фундаментом, на якому лежала масивна споруда четвертої влади.

Усі ті оголошення гаражних і дворових розпродажів і сіамських кішок сил-пойнт, ті люди, що хочуть купити пам'ятки Другої світової, чи посуд «Фієставер», чи нарізані висушені дрова, – все це були

основи найстаріших політичних династій. За п'ятицентовик чи долар за слово ті сторінки ставали золотою жилою, джерелом фінансів для високої культури. Редакційних статей, оглядів книжок і журналістських розслідувань, яким присуджували Пулітцерівську премію. Доктор Бролі стверджував, що найрозумніші, найерудованіші дослідження завдячують своїм існуванням бідним людям, які намагаються збути вінтажні пляшечки одеколону «Ейвон» і непотрібний таймшер.

«Фільми існують, – говорив доктор Бролі на кожному занятті щороку, – тому що вони дозволяють кінотеатрам продавати вам попкорн за п'ять доларів». Він доводив, що якийсь там попкорн підтримує пишний світ зірок кіно і «Оскарів». Таким же чином окремі мізерні слова, надруковані за кілька доларів у день, підтримували колосальні імперії газет.

Із заходом ери газет будь-яка надійність опинилася під питанням. Ніхто по суті не висував вимог, не наводив ефективні аргументи, відділяючи якість від гімна, правду від брехні. Без воротаря, арбітра, усе стало рівнозначним.

Доктор Бролі дав їм прочитати «Суспільство братів і сестер» Роберта Блі. У книжці йшлося про те, що сучасне суспільство втратило традиційну ієрархію. Чи то патріарх, чи матріархія, матерів і батьків знизили до того ж статусу, що й дітей. Нікому не хотілося бути дорослим, тож люди були друзями, ровесниками, рівними, а не вчителями й учнями. Усі знизилися до братів і сестер.

Таке сплюснення соціальної ієрархії, передбачав Бролі, призведе до популізму. Замість дрібки просвітлених мудреців велика кількість людей піддадуться емоціям і жадібності й захоплять керма влади.

Під сходами Нік перебив її:

– Ти знаєш, що він увесь час накурений?

Шаста запитала:

– Хто, Роберт Блі?

Нік похитав головою:

– Доктор Бролі.

І розповів їй про те, що бачив трансдермальний пластир у нього на спині, коли футболка випнулася зі штанів. Бролі одягав ту саму футболку щороку першого травня. Вона була біла, окрім як під пахвами, а спереду червоними буквами було написано «Диванний соціаліст»³⁷. Це означає, що він підар, говорили люди. Пластир був фентаніловий³⁸. В інші дні він носив «Лімузинового ліберала»³⁹ чи «Шампанського соціаліста»⁴⁰.

Будь-хто в університеті Орегону може розпізнати фентаніловий пластир чи перкоцет⁴¹ навіть із космосу.

Сидячи в пилуючому місці під сходами, Нік перелічив на пальцях, у що він колись вірив. Санта-Клаус, Великодній кролик, Зубна фея, релігія, щоденний «Орегонець»⁴², уряд, доктор Бролі та поліція. У школі історія мінялася, географія мінялася. Щойно ти складав тест, усе вивчене ставало застарілим фактом. Тепер він не знав, чому вірити. Хотів перевірити повідомлення на телефоні, але не міг ризикнути, щоб вставити батарею й активувати будь-який пристрій установлення місцеперебування.

Шаства глянула на свій телефон. Ні слова від Волтера. Його мама також не відписала. Вона замислилася, чи може просто дівчина подати в поліцію заяву про зникнення людини. Звучало так собі. Правда завжди так звучить. Але вона запропонувала:

– Можливо, нам варто всім почати довіряти одне одному.

Щоб усе ще більше погіршити, вона додала:

– Можливо, тобі варто довіряти собі.

Нік супився на неї, доки вона не відвернулася. Його голос напружився.

– Розкажи мені, – попросив він, – усе, що Волтер знав про цю велику змову.

Після того як Пайпер зачитав свої слова, кастингова комісія відпустила всіх інших акторів. Робота вже наче була у нього в кишені. Але члени комісії все одно радилися. Щоб упевнитися, йому

дали зачитати додаткові фрази. Різну банальщину, якщо чесно. Наприклад: «Ми повинні відкинути колишні міри й самі вигадати, що є хвилиною...» Вони були написані на картках-шпаргалках, які тримали перед камерою. Робота актора полягала в тому, щоб люди повірили в нереальне. Перетворити уявну соломку на реальне золото.

– Моменти, – читав Пайпер, – це структурні елементи нашого життя. І наша тривалість життя не повинна вимірюватися вихідними. Наш час на Землі не повинен оцінюватися заробленими зарплатами і сплаченими податками.

Член команди переклав картку, і Пайпер зачитав:

– Це Талбот Рейнолдс, абсолютний монарх, призначений Радою племен.

Режисер, той чоловік, Руфус, попросив іще один дубль.

– Це Талбот Рейнолдс, – наголосив Пайпер, – абсолютний монарх, призначений Радою племен.

Члени кастингової комісії посхиляли одне до одного голови, щоб порадитися. Режисер попросив іще один дубль. Легшим тоном, жвавіше цього разу.

Пайпер вклав у голос усмішку.

– Це Талбот Рейнолдс, – він легенько підняв брову, щоб обличчя набуло відкритішого, привабливішого виразу, – абсолютний монарх, призначений Радою племен.

Вони змінили картку, і він прочитав:

– Стаття сьома Декларації взаємозалежності.

Нагромаджуй їжу, і вона гнитиме. Нагромаджуй гроші, і ти гнитимеш.

Нагромаджуй владу, і правління гнитиме.

Вони відмотали запис і переглянули його гру вдруге і втретє. Кивнули, ніби погоджуючись. Змінили картку на іншу зі словами: «Тебе не любитимуть лише за те, що ти приємний!!!»

Киваючи, режисер сказав:

– З подвійним наголосом, – і додав: – будь ласка.

«Ми нехтуємо власною долею, – проголошувала наступна картка, – і водночас нав'язуємо випадкову долю іншим. Таким чином ми руйнуємо і наші життя, і життя інших».

Пайперові це все здавалося тарабарщиною, але він доносив кожен фразу з урочистою гідністю. Він зачитав:

– Кожен із нас мусить шукати своєї долі та дозволяти іншим шукати своєї. – Він виголосив: – З поваги ми повинні не диктувати прогрес або цілі іншим.

Масивний бичара, від якого несло пістолетним димом, ніби феєрверками з бензином, підійшов і складеною паперовою серветкою витер піт із чола Пайпера.

Команда замінила картку іншою. Знову:

– Це Талбот Рейнолдс, абсолютний монарх, призначений Радою племен.

Дубль зіпсував його живіт, що невчасно забурчав.

Цього разу режисер наказав Пайперові читати великі букви так, ніби вони великі.

Пайпер зімпровізував:

– Це Талбот Рейнолдс, верховний аристократ, старший бос, верховний чаклун, абсолютний монарх... – він тягнув це цілу вічність.

Так само як люди приходили по-особливому вшановувати останні дні їхнього правління, вони збиралися, щоб подовше востаннє подивитися на інші реліквії. Стояли натовпами і спостерігали за роботою знімальних груп, які вели репортажі з місць злочинів. А репортери в душі тішилися й відчували себе знаменитими. А репортери чванилися тим, що нібито підтверджувало їхній поважний

авторитет у світі. Так само люди юрбилися на прощальних, як їм було відомо, лекціях визначних науковців, і ті, такі розхвалені лауреати, приймали ці уважні збіговиська за комплімент. Ці професори відчували, вперше за багато років, що майбутнє може змінитися на краще. Але що журналісти, що лектори помилялися.

Бо шкільна освіта в обмін на гроші давала людям над-то мало. А ЗМІ в обмін на час і увагу не давали людям узагалі нічого.

І тепер, коли люди приходили на них подивитися, то відчували лише гіркоту і жаль. Хтось дивився із нездоровою цікавістю та сумом, як міг би дивитися на останнього живого мандрівного голуба. Бо ці люди знали, що минають останні дні таких інститутів і скоро станеться подія, яка розділить теперішнє й майбутнє. Вони вивчали сутінки таких професій, щоб потім, одного дня, мати змогу розповісти про них дітям.

Із ностальгією ці люди дивилися на порожню владу політиків, журналістів і професорів і мовчки з ними прощалися.

Джамалові, який стояв у дворі університету, поважна давня будівля корпусу принца Люсьєна Кемпбелла зовні здавалася прототипом дому Ашерів⁴³ По. Старовинна й вигадлива, вона височіла у нечистому нічному небі. Соковита зеленозолота веселка сяяла за одним віддаленим прямокутником вітражного скла, а клубок диму, що спіраллю піднімався лише з одного обкришеного димаря, натякав на єдиного пізнього працівника.

Джамал вказав, щоб Кішоун ішов перший, і двоє чоловіків пройшли через важкі, грубо обтесані дубові двері з укритими іржею завісами. В середині штукатурка хрустіла в них під ногами. Кажанячі крила затріпотіли у тіні над їхніми бейсболками. Розміщені з інтервалами на стінах, вишукані позолочені канделябри минулої епохи ледь освітлювали приміщення, бліді та миготливі, наче гасові лампи.

Двоє чоловіків крокували лабіринтом вузьких коридорів. Круто піднесеними сходовими маршами. Вони хоробро вдихали зловісний

душок горища, пилу і сажі. Камінь і деревина величної споруди були настільки мовчазними, що у Джамала, який невситимо вслухався, починалися галюцинації. У тиші він чув слова, які хтось вимовляв, притишену плутанину слабких голосів, ніби жебоніння води, ніби аудиторія фантомів, які щось шепочуть у тих вільготних апартаментах.

За одною купкою смердючих кімнат йшла інша безладна мішанина гнилих зруйнованих лавок і кабін для наукової роботи. Полиці з книжками, шкіряні корінці яких покриті пліснявою, вистроїлися поза зоною видимості. Скрапування води метрономом відраховувало час, а сирість поглинула елегантні оксамитові порт'єри будівлі. Гибель розгалужених коридорів вела їх повз затхлі, печеристі лекційні аудиторії, де, Джамал міг поклястися, душі втрачених спеціалістів гуманітарних галузей досі жадають помсти. Вимагають розплати. Так і має бути, подумав він. Поколіннями їх навчали найгірших типів соціальної інженерії; їх тренували і перевіряли, доки ця інституційна брехня не замінила їм усе раціональне мислення. Привиди, що населяють корпус принца Люсьєна Кемпбелла, не заспокоються, доки Джамал з Кішоуном не знайдуть відповідь, яку вони сьогодні шукають.

Двоє чоловіків блукали з одного зруйнованого поверху на інший, доки їхню увагу не привернула нота, що зірвалася з піаніно. За нею пішов ряд інших нот. Ноктюрн Шопена мі-бемоль-мажор привів їх до незамкненого кабінету. За ним лежала занепада анфілада кімнат, і в найбільшій вони знайшли те, що шукали.

То було внутрішнє святилище, розкішна оаза високо в будинку, з якого вже пішов додому штат лакеїв якогось великого чоловіка. Стіни тут вражали облицюванням із черкеського палісандра, вогонь м'яко тріскотів під старанно різьбленою з італійського мармуру прикрасою над каміном, щедро оздобленою стрибучими путті⁴⁴ та геральдичною іконографією. Цілком типова обстановка для ерудованого старшого професора з університету Орегону. Промені місячного світла проникали крізь вітражні вікна, розсіюючи

примарні кольори, які ще більше прикрашали арабескові орнаменти елегантних східних килимів у кімнаті.

Серед мазків сучасності був портрет Че Гевари в рамці над каміном. Американський прапор, також у рамці, висів перевернутий догори дриґом над старовинним столом професора. Один із країв прапора здавався підточеним, обвугленим від якоїсь давньої спроби спалити його під час протесту. Стіл був усіяний різноманітними рідкісними фоліантами і дорогими декоративними дрібничками. Джамалові кинулася в очі підписана фотографія-сепія Емми Голдмен⁴⁵, що стояла на невеликому, оздобленому дорогоцінностями мольберті. Біля неї лежав гострий, як бритва, ніж для конвертів давнього мавританського дизайну.

Сам великий чоловік дрімав у м'якому шкіряному кріслі, а на грудях у нього лежав примірник «Правил для радикалів» Сола Алінскі⁴⁶, наполовину схований під буйною сивою бородою. Незважаючи на книжку та бороду, напис на футболці можна було прочитати. На ній було написано «Отак виглядає справжній фемініст».

Холоші бавовняних штанів були підкочені, а бліді зморщені ступні стояли в мілкій пластиковій мисці з гарячою водою. Біля миски лежав складений рушник.

Кришталевий декантер багатого бурштинового хересу стояв на невеличкому безцінному столику поруч. У порожній чарці завбільшки з наперсток тримався золотий слід останньої порції.

Джамал з Кішоуном прокралися до кімнати, милуючись її старовинною красою. Вони знали, що ці розкоші були побудовані потом і загубленими мріями незліченних студентів гуманітарних наук. Шопенові мелодії доносилися з мерехтливої, пофарбованої під онікс грампластинки, що повільно крутилася на якомусь давньому родовому грамофоні.

Шановний науковець, доктор Еммет Бролі, кліпнув і прокинувся.

– Чим завдячую такій приємності? – запитав він, не відриваючи водянистих очей від тісних штанів Кішоуна, які його відверто

причарували.

Надто налякані, щоб хоч щось сказати, студенти ніяково переступили з ноги на ногу та витріщилися на свої поношені кросівки. Раптом Джамал підвів голову і промовив:

– Сер, ви пам'ятаєте Волтера Бейнса?

Відчуваючи себе голим під масним поглядом цього видатного чоловіка, Кішоун додав:

– Ми думаємо, у нього проблеми.

Доктор звів брови. Він повільно закрив книгу і відклав її вбік.

– Які проблеми?

Джамал і Кішоун обмінялися схвильованими поглядами. Джамал відповів:

– Є один Список...

Для чіткості Кішоун додав:

– Список в Інтернеті.

Він переповів чутку і ту дрібку фактів, яку знав Волтер. Усе здавалося просто: якщо ти вважаєш, що якась людина становить загрозу суспільству, можеш вписати її ім'я на певному веб-сайті. Якщо ніхто не погоджується з твоєю пропозицією, ім'я зникне протягом кількох годин. Але якщо кілька людей підтримають її, ім'я залишиться і продовжить набирати можливі голоси. Що більше голосів особа набирає, то у більшій вона небезпеці.

Джамал докинув:

– Це ніби конкурс антипопулярності!

Від його істеричного пориву вони всі зіщулились. Мовчали, поки поліна в каміні тихо тріскала, і зітхали.

Зрештою доктор Бролі розсміявся. То був глибокий, щирий, наповнений хересом сміх, який розслабив атмосферу. Він показав усі свої забарвлені марихуаною зуби. Будучи науковцем-вільнодумцем і деміургом молодих умів, зрозуміло, що він пережив за свою кар'єру багато таких полювань на відьом. Наче щоб заспокоїти себе, він потягнувся за декантером і налив собі повну

чарку. Сьорбнувши, окинув бурштинову рідину поглядом й іронічно усміхнувся.

– Так, діти мої, – сказав він. – Завжди був якийсь список! Джамал з Кішоуном ухопилися за його слова. Очі широко розплющені. Душі сповнені благоговійного страху.

Доктор поважно махнув їм маленькою склянкою.

– Сідайте, – запросив він.

Двоє молодих слухачів, схрестивши ноги, всілися на килимі, у нього біля ніг.

Бролі заговорив до них зверху.

– *Завжди* був якийсь список. Ох, як же люди люблять свої списки! – він поблажливо всміхнувся. – Від десяти заповідей до чорного списку Голлівуда⁴⁷. Від списку ворогів Ніксона⁴⁸ до списку Шиндлера, до списку бестселерів «Нью-Йорк Таймз». Від списку Санта-Клауса до списку Бога, що відділяє овець від козлів⁴⁹, – Бролі продовжив описувати генеалогії як списки, таксономії, реєстри. Прикінчив чарку хересу, налив собі ще одну, випив і знову наповнив. – Ми так хизуємося нашим Біллем про права, а це ж список! Як і дев'яносто п'ять тез Мартіна Лютера, які він прибив до дверей собору під час фестивалю *Fasching*!

Коли Джамал і Кішоун глянули на нього з порожніми виразами облич, він проревів:

– Якби ви двоє читали Льюїса Гайда⁵⁰ і Віктора Тернера⁵¹, а не курили натомість солі для ванн і бавилися «Покемон-Гоу», то знали б, про що я говорю!

Завиграшки переходячи на лекцію, яку Бролі проводив незліченну кількість разів, він проголосив:

– Ритуали перестановки влади!

Джамал з Кішоуном налаштувалися на тягучу моралізаторську проповідь.

Дисертація Бролі була джерелом: більшість громадянських суспільств увічнювали свій статус-кво, практикуючи такі ритуали. Щороку на короткий період, інколи сезонно, громадяни найнижчих

класів отримували владу над головними. У сучасних суспільствах така ситуація виникає досі на Гелловін, у день об'єднання літа й осені та, ймовірно, живих і мертвих. Уночі 31 жовтня безпорадні діти вдягають чужі костюми: тварин, мертвих і вигнаних самітників на кшталт ковбоїв чи волоцюг. Хлопці переодягаються в дівчат, а дівчата – в хлопців, і всі ці чужі інші отримують владу вільно пересуватися і вимагати данину з власників майна, чесних членів суспільства. Якщо данину не платять, погроза «гаманець або життя» передбачає майнові збитки.

– А що, – бризнув слиною доктор, – до 1920-х років спалили стільки домів і порізали стільки шин, що газети почали діяти у змові зі страховими та кондитерськими компаніями, щоб заснувати ритуал роздачі цукерок! – Він дивувався: – Уявіть собі! Бідні спалювали будинки багатих! Мстили за всі образи попереднього року!

Навіть різдвяні колядки – радісні традиційні різдвяні колядки – були кривавою забавою. Бідні збиралися біля будинків багатих і співали, погрожуючи. Лише хабарі у вигляді золота і дорогої їжі могли відправити їх до наступного дому. Наш звичай покладання квітів на похоронах бере початок від давнього ритуалу, коли місцеві бідняки збирали польові квіти і духмяні трави. Вони приходили до трун мерців і подавали їх людям на похороні в обмін на гроші та хліб.

З неприхованим дитячим ентузіазмом доктор плюснув ступнями в мисці води.

Він проголосив:

– В армії повно традиційних випадків, коли офіцери мусять протягом короткого періоду підпорядковуватися молодшим за званням. На борту ядерних підводних човнів кожен похід передбачає ніч «Кафе шефа». Це святкова вечерея, коли офіцерський склад човна прикрашає кают-компанію, наче дорогий ресторан, а тоді самотужки готує розкішні страви і подає їх рядовим і сержантам. В Америці до Громадянської війни подібний ритуал перестановки влади був відомий як сатурналії. На Різдво власник

плантації робив рабам подарунки і дозволяв їм відправлятися на недалеку відстані, щоб відвідати родичів на сусідніх плантаціях. Усім рабам давали кілька днів свободи. Вони отримували стільки яблучного бренді, скільки могли вижлуктити, і стільки-свинини, скільки могли вм'яти. За словами Фредерика Дагласа⁵², раби їли, пили і гуляли аж до блювоти. Щороку нудота від надлишку приносила їм страждання. Вона переконувала рабів, що вони не мають сили волі. Що їм потрібен хазяїн, який контролюватиме їхні базові інстинкти. Після кількох днів розгулу в усіх можливих значеннях вони з радістю поверталися до рабського існування.

Лекція доктора була довгою, повною алкоголю і поблажливою.

– В амішів⁵³, – далі нудив Бролі, – є цікавий ритуал «румспринґа». Слово, що перекладається як «бігти або стрибати сюди-туди». Перед настанням зрілості молодим амішам дозволяють насолодитися плодами зовнішнього світу. Ніби раби, що тішаються сатурналіями, молоді аміші неминуче зловживають наркотиками, сексом, млосним життям на мінімальну зарплату. Після того як вони опускаються на саме дно, – весело гукав Бролі, – то з радістю повертаються до простого і зрозумілого життя амішів.

Джамал глянув на свій годинник. Кішоун ледве стримувався, щоб не перевіряти повідомлення. Професора реально понесло.

Доктор спинився, щоб перевести подих. З блискучим пійлом на губах і розкиданими пасмами незібраного довгого сивого волосся, він нагадував чарівника. Якогось белькотливого єретика. Прикипівши до своєї аудиторії сяючими очима, він запитав:

– Знаєте, чому ця країна, мабуть, найрозумніший і найуспішніший експеримент в історії людства, *не* практикує ритуалу перестановки влади?

Коли жоден з молодих чоловіків не озвався, доктор загукав:

– Карнавал! – він проревів: – *Fasching!*

Останнє слово походило з німецької й означало «останнє попередження». Це був еквівалент сучасного Марді Гра⁵⁴, останньої плотської милості перед труднощами і самопожертвами в час посту.

У Баварії сімнадцятого століття ритуал перестановки влади дозволяв біднякам їсти, веселитися й іноді злягатися в церквах і соборах, у той час як на святкових парадах монахи і священники їздили на возах – як на сучасних платформах для фестивалів – і кидалися фекаліями у глядачів. Мирське ставало священним, а священне – мирським. Але тільки на короткий час.

Проте саме під час цього вікна беззаконня Мартін Лютер і зробив свій хід. Він вивісив свої претензії до католицької церкви. І таким чином заснував протестантизм.

– Ви погодитеся, що Сполучені Штати – це цілком і повністю протестантська країна? – запитав Бролі, додаючи: – Принаймні на час свого заснування.

Через те що протестантські релігії були створені в період ритуалу перестановки влади, вони завжди насторожено ставилися до таких речей.

Бролі кивнув зі знанням справи.

– Папа, Його Святість, продовжуватиме вмивати і цілувати ноги бідних у Чистий четвер, але протестанти ніколи не ризикнуть такою вразливістю.

Це і є фатальною помилкою цієї держави, припустив він. Вона ніколи не дозволяє найслабшим, найбіднішим і людям без права голосу насолоджуватися хоча б якоюсь годиною ритуалізованої влади. Так, ми маємо кастровані версії ритуалу, на кшталт Гелловіну чи різдвяного колядування для дітей, але немає нічого, що дозволило б дорослим представникам нижнього класу виснажитися і залишатися вдоволеними своєю бідністю протягом наступного року.

Джамал довгий час мовчав, та все ж таки спробував перевести розмову на іншу тему.

– Отже, Список?

Кішоун у розпачі благав:

– Він справжній?

Сонний і трохи п'яний, доктор Бролі невдоволено цокнув язиком. Він підняв ліву руку і погрався кількома пасмами безладного

волосся.

– Оскільки я культурний антрополог, то давно чув про цей легендарний Список, – сказав він і запевнив: – Це просто ще одна міська легенда. Цілковита вигадка.

Двоє студентів мали дуже пригнічений вигляд. Вони прийшли сюди запитати про Волтера, намагалися дізнатися, чи професор може їм допомогти. Він не може чи не хоче. Тупик.

Ніби відчуючи їхнє розчарування, доктор Бролі засовався у кріслі. Може, щоб задобрити їх, а може, щоб позагравати, він запитав:

– Цей міфічний Список, – поцікавився він чисто з антропологічного погляду, – що станеться, якщо кандидат отримає забагато голосів?

Не відриваючи очей від підлоги, Кішоун посунувся вперед і став на коліна перед Бролі. Вода у пластиковій мисці вже давно охолола. Кішоун узяв складений рушник.

– Отаке, – сказав він і ніжно підняв одну бліду ступню з ледь теплої води, витер рушником і поставив на килим. Студент повторив ту ж дію з іншою ногою, а тоді підніс обидві ступні до рота і поцілував холодну зморщену шкіру.

Доктор Еммет Бролі ошелешено витріщився, роззявивши волохаті щелепи. Зробивши це, Кішоун потягнувся рукою за спину. З-за пояса він дістав короткоствольний револьвер і вистрелив один раз в обличчя з відвислою щелепою.

Не було чути, щоб хтось побіг до них. У покинутій будівлі нікого не було. Джамал озвався:

– Не хочу каламбурити, але ти зробив фальстарт.

Бролі розвалився у кріслі, кров наповнила пошарпаний кратер, який виріс на місці його обличчя. Кров бризкала з отвору на верхівці зруйнованої трахеї. Він більше не нудив, кінець. Уся маса його досліджень і освіти хлюпнула на горіхові панелі позаду крісла. Руки якусь мить здригалися. Тоді кров перестала стікати сивою бородою, і він офіційно помер.

Кішоун запхав пістолет назад за пояс.

– Через кілька днів це не матиме значення, – він показав Джамалові, щоб той подав вигадливий ніж для конвертів зі столу. Запитав: – Яка там у нього цінність?

Джамал вдивлявся в екран телефона, промотував довгий список імен. Він мотав і мотав. Список щодня збільшується, люди подають останні пропозиції. Нарешті озвався:

– Ти не повіриш...

Кішоун завмер.

– Кажи!

Джамал відвів очі від екрана, розплився в усмішці.

– *Тисяча шістсот голосів...*

Його друг охнув. Це практично створює їм власну політичну партію. Кішоун прикрив рота обома руками і тихо заверещав від щастя.

Відрізаючи ножом для конвертів вухо мерця, Джамал зітхнув:

– Дякувати Богові, Волтер нам сказав.

Кішоун безпорадно знизав плечима. Трохи зашарівшись, слабо додав:

– Бідний Волт.

Він задер край футболки мерця, відкрив липкий пластир на шкірі під нею. Відірвавши пластир і приліпивши собі його збоку на шию, він насолодився миттєвим припливом фентанілу.

Джамал подав вухо, діамант досі блищав у мочці. Двоє хлопців стукнулися кулаками над понівеченими рештками доктора Еммета Бролі, дали одне одному «п'ять». Перед тим як піти, Кішоун підійшов до прапора в рамці, цієї напівзгорілої реліквії з якогось давно забутого протесту чи демонстрації. Він зняв його, шанобливо роздивився, а тоді повісив знову, правильним боком.

Джамал схилювався підняти книжку Алінські. Зухвало погортавши сторінки, сказав:

– Час гарних слів минув.

І ніжно довірив тендітний папір голодному вогню в каміні.

Голос Пайпера скрипів. Горло висохло і дерло, він цілком виснажився. Після того як інших акторів відпустили, кастингова комісія далі вимагала від нього зачитувати випадкові фрази. Те, що почалося як прослуховування, перетворилося на марафон, ніби вони перевіряли його на витривалість. Клем чи Нейлор, чи хто там у них кастинг-директор, кривився і говорив:

– Вони не переконані, що ти достатньо мужик, – говорив він, ніби піддражнюючи Пайпера, – ця роль вимагає набагато більше тямущості.

Вони піднімали наступну картку-шпаргалку, сповнену якоїсь тарабарщини, і Пайпер був диявольськи налаштований не читати:

Білія воює з Гомією. Білія завжди воювала з Гомією.

Їхній стос непрочитаних карток був товстий, як старий телефонний довідник. Хтось піднімав іншу, і Пайпер зачитував уголос:

**Вогонь, що поглинає наше місто, розпалили сили
прихильників старого режиму.**

Вони витягували картку за картою.

**Світові потрібна об'єднана теорія поля⁵⁵. Одна річ, щось
одне, що пояснює все, – дайте це людям.**

**Чоловіка визначає не те, що він робить за зарплату, а те, що
робить у вільний час.**

Велика військова процесія знову займе зруйноване місто Портленд!

Приємність вигадки в тому, що вона мусить лише пахнути правдою.

Реальна тарабарщина. Цілковита і повна ахінея, вигадана дешевими писаками для серіалу, який жоден телеканал ніколи не вибере. Проте Пайпер зачитував кожну фразу енергійно і пристрасно. Він знав, що вузол його галстука вже провис далеко вниз від запонки для комірця. І те, що пасма волосся вже розтріпалися й почали спадати йому на чоло. Та він не здавався. Налиті кров'ю очі пекли, але він не здавався. Навіть коли кастинг-директор, Руфус, чи Колтон, чи Бреч, підняв нову картку.

До того як ця книжка стала книжкою... до риття поховальних ям... був лише план Волтера, як стати багатим.

Гуляючи вулицями Нью-Йорка, він увімкнув якесь порно на телефоні. Просто нерухомі картинки, щоб порозглядати, поки наповнюються коки. Щоб кров спустилася вниз, до хазяйства, і він думав своїм безстрашним мозком нижче живота. Твердий член ніколи нічого не боїться. Порно діяло на нього, як шпинат на Папая чи лютя на Неймовірного Галка. Переносило його в стан, коли він міг бавитися в «Знайди Волдо» на стелі Сикстинської капели і не знайти там Бога, бо дупи всіх ангелів виявлялися такими нескінченно їбабельними.

Порно робило з Волтера безжальну зграю вовків у одному тілі. У своєму телефоні він ґуглив:

Тед Банді

Вейн Вільямс

Дін Корлл

Річард Рамірез
Енджело Буоно
*Девід Берковіц*⁵⁶

Будь на прив'язі. Іди праведним шляхом, і всім буде плювати, живий ти чи мертвий. Волтер може вмерти з голоду чи спіткнутися на дорозі, щоб його розмазали, як млинець. Він може відправитися в якусь зону бойових дій, де його зґвалтують багнетом. Він уже не чиєсь маленьке дитя, вже ні. Усім похер, живий він чи мертвий. Але вбий він кількох таких самих нікчем, і суспільство натисне на всі пружини, щоб слідкувати за ним. Мільярд платників податків забезпечуватимуть йому їжу і дах над головою до кінця життя. Одягатимуть у чистий одяг. Припинить їсти – і вони запхають трубку йому в горло й закачують туди їжу, чим він не насолоджувався, ще відколи був зародком.

А поки що він ішов вулицями Нью-Йорка, хижак на землі весняних ягнят.

Усе, чого вчили в школі, могло привести людину лише до певного рівня, інакше його вчитель алгебри літав би на приватному літаку і пив шампанське з туплі. Те, чого вони вчать, здебільшого приводить усіх до того самого. Вони кажуть, що ти повинен стати кимсь – адвокатом, бухгалтером чи приборкувачем левів, щоб по шматочку замінювати себе кимсь іншим. Замість когось одного Волтер хоче бути всім. Але щоб стати вищим за ці щурячі перегони, йому знадобиться наставник. Такий собі мільярдер, що візьме його під своє мільярдерське крило і покаже все, що треба знати, щоб гроші множилися, наче кролики, повідає про торгівлю конфіденційною інформацією і врівноваження товарних ф'ючерсів, безживний світ поглинань корпорацій і нагромадження фінансів у якомусь податковому притулку на якомусь банківському рахунку, що сягає безкінечності.

Сьогодні Волт сказав собі, що може це зробити. Насамперед, він виконав домашнє завдання. Він почитав фінансову рубрику газет,

щоб знайти там якогось Джорджа Сороса⁵⁷ чи брата Коха⁵⁸. Гедж-фондового магната з великої букви або царя інвестицій. Він пройшовся сторінками журналу «Таун енд Кантрі» й перечитав біографії людей з «Форчун 500»⁵⁹. Знайшов собі якогось царя Мідаса, який смикає за ниточки і пряде золото зі соломи.

На думку Волтера, він не ледарював. Він чекав свого часу, беріг ресурси, очікував одного головного шансу. Він склав список того, у що вірить:

Санта-Клаус

Католицький бог

Буддистський бог

Поганський бог

Сатана

Різдвяний кролик і Зубна фея

«Сієтл Суперсонікс»⁶⁰ і «Оклахомські бандити»⁶¹

Ґері Гарт, Волтер Мондейл і Ел Ґор⁶²

Обрізання

Дотепер він вірив у демократію та явне призначення⁶³. Він вірив у капіталізм, моральну відносність і соціальний марксизм. Якщо він міг повірити в це, то може і в будь-що інше. Можливо, віра в ці сміховинні абстракції була реалізацією самого вірування, крапка.

Єдиною вірою, єдиною його релігією цими днями була Шаства. Він запхав два пальці в кишеню штанів. Витяг звідти рожеву балабушку. Схожа на маршмеллоу, але менша. Затичка для вуха. Одного дня на інструментах промислового дизайну Шаства вимкнула свердлильний станок. Вона витягнула пінопластові рожеві затички з вух і поклала збоку. Поки вона ходила комусь телефонувати, Волтер поцупив одну. І тепер на вулиці Нью-Йорка він підніс цю затичку до носа й понюхав. Вдихнув солодке доквілля Шастиних шкіри і мозку.

Звісно, можливо, його батько не був мудаком світового масштабу, який міг би залишити йому значну довірчу власність, але Волтер

знав, як це виправити. Якщо батько може мати більше однієї дитини, чому дитина не може мати більше одного баті? І якщо хтось із батьків може всиновити дитину, чому Волтер не може взяти собі нового батька? Багатого. Такого, що просуне срібну ложечку просто йому межі селяцьких реднекських⁶⁴ губ білої швалі⁶⁵. Він, саме він на вулиці з прихованою зброєю, стане сином якогось Креза⁶⁶, якого ще не знав.

Спритно вибере собі якогось Т. Буна Пікенса⁶⁷. Як фантазійний футбол, тільки з родоводом власної сім'ї.

Гроші – це чиста душа всього, форма, яку все набирає перед тим, як реінкарнуватись у щось інше. Волтер перетворився на першопочаткового Волтера, що існував до того, як йому залили в голову чужі думки, освіту і обережність. Волтера, на якого його перетворив перегляд порно.

Він буде там, на якійсь Медісон-авеню, новий батя Волтера, з грубим обличчям, ніби з олійної картини, і головою, повною цифр. Можливо, не багатенький Циліндр⁶⁸ із «Монополії» у смугастих штанах і фрак, але достатній патріарх. І якщо Волтер може взяти бездомного собаку з вулиці, тоді й це буде легко. Він повторював собі: «Вороже поглинання». Вороже поглинання. Якщо дивитися під правильним кутом, то це буде компліментом, говорив він собі, коли замаркдевідчепменив⁶⁹ у Нью-Йорк і розплатився кредиткою за кімнату в готелі в центрі, щоб мати змогу маркдевідчепменити переповнені вулиці, сподіваючись перетнутися зі своїм новим батею. Батьком, який не знає про свою нову роль, поки що.

У своєму телефоні він гуглив: Чепменів список людей, яких потрібно вбити.

Джонні Карсон⁷⁰

Марлон Брандо

Волтер Кронкайт⁷¹

Джордж Кемпбелл Скотт⁷²

Жаклін Кеннеді Онассіс

Джон Леннон

Елізабет Тейлор

Міркуючи порномозком, Волтер крався вулицями зі своїм списком і випнутими кишнями пальта, пильнуючи за одним із кількох можливих батьків. Жебраки не вибирають. Деякі з його можливих наставників були навіть не чоловіками, а леді, біржовими маклерками чи махінаторками нерухомості, головне, щоб вони могли настановити його в чаклунстві заробляння грошей. Волтер тупотів тротуаром, ніби поліцейський, що здійснює нагляд, зі списком у телефоні, доповненим фотографіями і запропонованими ймовірними місцевостями для полювання на фінансистів. Він постійно думав: Шаста. Думав: вираз обличчя Шаста, коли він заявиться в її кімнату в гуртожитку, весь стильний, на приватному літаку з вервицею коней для поло, щоб таємно забрати її туди, де, на додачу до всього, її чекатиме Бейонсе у ролі нової дружки. У своєму телефоні він ґуглив: список людей, яких потрібно вбити, за версією Чарльза Менсона.

Стів Мак-Квін^{[73](#)}

Річард Бертон^{[74](#)}

Том Джоунс^{[75](#)}

Френк Синатра

Елізабет Тейлор

З мотком клейкої стрічки в пальті він крокував уздовж Волл-стрит. Піднявся по Лексингтон-авеню до універмагу «Блумінгдейлз», пантруючи навколо, не певний того, як упорається з реальною зустріччю. Кровожерливі мільярдери в їхньому природному середовищі. Може бути так, що він ітиме за своїм новим батеем квартал за кварталом, доки вони не опиняться перед червоним

світлом світлофора на розі 57-ї, очікуючи на зелений. Він підступить до цього Майкла Блумберга⁷⁶ і запитає:

– Ви часом не Воррен Баффет?⁷⁷

Його аристократична, патріархальна шкіра виглядатиме блідою і крихкою, ніби сигаретний папір. Він зміряє Волтера знудженим презирливим поглядом, і той заперечить словами:

– Можливо, вам буде цікаво, в мене при собі Глок-15⁷⁸, – і сміливо продемонструє випин у кишені пальта.

Це приверне увагу чоловіка. У ту ж мить Волтер наказав йому спіймати таксі, і вони обидва залізли всередину. Волтер продиктував водієві адресу у Квінзі⁷⁹, точку за кілька кварталів від місця, де він залишив орендовану машину. Вони вдвох їхали в тиші, Волтерів випин упирався в нирки чоловіка, що служив для Волтера квитком у життя, де йому не доведеться впахати все своє існування лише у вечори суботи. Для більшої рішучості Волтер пошукав іще порно. Він витягнув пачку насичених смолами сканку⁸⁰ жувальних гумок і запропонував одну водієві. Таксист узяв, не зовсім розуміючи, що це. Волтер запропонував одну цьому Бернару Арно⁸¹, але він відмовився, тож Волтер закинув її собі до рота й почав жувати. Він сказав:

– Я не збираюся вас кривдити. Цей Амансіо Ортеґа⁸² й запитав:

– Вам пістолет потрібен для того, щоб мене не кривдити? Волтер відповів:

– Мені потрібно лише позичити ваш мозок на кілька днів. Поки вони минали велич Нью-Йорка з усіх боків машини, цей Карл Альбрехт⁸³ запитав:

– У тій гумці часом не було ковтунців?

Волтер запитав:

– Чого?

– Ковтунців із кишені, – повідомив він Волтеру. – На жуйці, яку ви мені так щедро запропонували. – Піднісши обидві долоні вгору, він звернувся до даху машини, благаючи: – У моєму віці, з тією цінною

дрібною життя, що мені залишилася, чому це я маю довіряти якомусь молодому негіднику, який так щедро пропонує мені дешеву жуйку, вкриту брудом?

Волтер відчув якісь волосяні нитки між зубами. Його щоки палали від сорому, але він не хотів підтверджувати слова чоловіка, випльовуючи жуйку з вікна. Натомість він сказав:

– Ви божевільний. Це чудова жуйка! – саме тоді йому треба було витягнути телефон, але Волтер не хотів, щоб його новий батя побачив, як він заправляється порно.

Водій таксі виплюнув жуйку через вікно. Волтер сказав їм обом:

– Жуйка – смачнюча!

Щоб таксист не побачив його орендовану машину, вони вийшли раніше. Тоді, коли тільки Волтер і той чоловік ішли Квінзом, коли вони підійшли до орендованого авто, він кивнув цьому Карлосу Сліму⁸⁴, щоб залазив усередину. Волтер пообіцяв йому:

– Тиждень, максимум.

Волт відкрив фотографії Шасти на своєму телефоні. Підніс екран, щоб його новий батя подивився. Промотуючи фотографії усміхненої Шасти, сплячої Шасти, Шасти, яка його ігнорує, Волтер сказав:

– Ось мій мотив.

Погляд чоловіка перейшов на важіль відкриття багажника зсередини. Волтер не заперечував, якщо чоловік зрештою залізе всередину. Нехай думає, ніби він зможе вискочити на першому-ліпшому світлофорі. Він зітхнув, цей Інґвар Кампрад⁸⁵. Плечі впали, і він пробурмотів:

– Тиждень, каже мені містер Терорист! – скрутившись калачиком біля запасної шини у Волтера в багажнику, він поспішно подав йому свій годинник, телефон і гаманець, але Волтер відмовився. Трохи подумавши, він узяв телефон чоловіка, щоб відключити сигнал GPS. Волтер сказав:

– Ви не до кінця усвідомлюєте мої мотиви, – і додав: – Мені не потрібні ваші гроші.

Волтер сказав:

– Я не якийсь там терорист, – і захряснув кришку багажника.

Як тільки багажник замкнувся, Волтер виплюнув страшну жуйку. В кишені пальта він віднайшов трубку на одну затяжку і вдихнув на повні легені, затримав дим, відпускаючи розум у мандри. Бідна Елізабет Тейлор, подумав він. Двічі на прицілі. Хіба не вона також була ціллю в ретельно спланованій автокатастрофі з метою вбивства в романі Дж. Г. Балларда «Автокатастрофа»? Де вони планували з'їхати з естакади – яку в Англії називають шляхопроводом – і символічно зґвалтувати її лімузин, розтовкши до смерті своїми седанами? Чи стільки змов, щоб її убити, – це насправді основний вимір її успіху в кіно?

Через зачинений багажник Волтер сказав, що йому шкода через те, як усе склалося, про Голокост і все таке, але тут усе буде по-іншому. Волтер був неупереджений, оскільки колись у середній школі зробив діораму на тему остаточного вирішення єврейського питання. Це був його аргумент ненависним заперечникам Голокосту в Інтернеті, проект, доповнений димом ладану, який зловіще піднімався з димарів, побудованих із леґо. Ладан сандалового дерева, бо то був єдиний, що продавався у «Вол-Марті». Там був бульдозер «Тонка», який скидав голих барбі в яму, щоб заховати їх від сил антигітлерівської коаліції, що вже наближалися. Достойна спроба, ота діорама, проте через неї його відправили в кабінет шкільного психолога, де показали відео про те, як не бути мудаком, що неправильно сприймає культуру. Відтоді він завжди старався докладати особливо жорстоких, на повну катушку, зусиль, щоб бути чуйним стосовно людей з іншими релігійними поглядами.

Коли він поклав трубку назад у кишеню, то відчув виток струни. Гаррота.

Насправді не було в нього ніякого пістолета. Замість пістолета в кишені пальта був товстенький пакет каліфорнійської ультрафіолетової. І ще клейка стрічка, яку він забув використати. Він прошепотів у замкнений багажник:

– Ніхто вас не задушить газом.

Лише тоді Волтер зважився на ще одне наповнення порно. Увесь той час він нічого не знав. Ще не бачив повної картини.

Усе це викрадення пішло б так легко, так тихо, безболісно й легко, що він мусив би помітити якусь жахливу помилку.

Багажник відповів зсередини:

– Кого газом труїти? Мене? Я лютеранин, містере Терористе, – а тоді з-під металу долинула приглушена хвиля тріумфального сміху.

Через шістдесят днів Список заморозили. Кандидатів із недостатньою кількістю голосів вилучили. Ті, хто залишився, отримали фіксовані оцінки винагороди. Ці заходи були спрямовані на те, щоб гравці не могли визначати, висувати і голосувати одне за одного. Щойно настане Виправний день, Список зникне. Списку не існуватиме.

Вони попросили Пайпера повторити ці слова. Кожного разу з тією ж інтонацією, так ніби він робот.

– Виправний день наближається, – покійно продекламував він.

Знову:

– Виправний день наближається.

– Повторюю, Виправний день наближається.

Він промовляв ці слова, доки вони не перестали здаватися словами. Кожне речення перетворилося на мантру чи барабанний дріб. Пайпер зосереджувався на тому, щоб вимовляти кожне слово, кожен збіг приголосних і кожний ненаголошений голосний чітко. Кожен дубль був ідеальний, але помічник режисера стояв біля камери і показував пальцем, щоб він повторив знову.

Пайпер попросив води. Хтось попорпався в битому льоду в пінопластовому охолоджувачі, але найближчим до води там було лише легке пиво. Запис почався заново.

Повтор:

– Виправний день наближається.

Повтор:

– Списку не існує.

Повтор:

– Перша жертва будь-якої війни – Бог.

Повтор:

– Якщо чоловік може поглянути у вічі реальності в двадцять п'ять років, у шістдесят він зможе її диктувати.

Кастинг-директор, Клем, Руфус чи Нейлор, роздивлявся свою планшетку, кивав, потім підняв голову.

– Чудова робота, – озвався він. – Тепер нам потрібно все це іспанською.

Пайпер не міг дозволити собі ображатися. Йому потрібна була робота. Врешті Клем пообіцяв зв'язатися з Пайперовим агентом стосовно умов договору. Усі члени команди підійшли до нього і потисли долоню своїми грубими й брудними руками. Кожен віддав належне хрипким «дякую». Оператор Колтон втулив йому конверт із манільського паперу і провів до паркінгу. Тільки-но Пайпер заліз до своєї машини, де ніхто його не бачив, він розірвав конверт. Усередині лежала пачка з сотні стодоларових купюр. Чи це був аванс, чи хабар, Пайпер не мав уявлення. Увесь сьогоднішній день за відчуттями був схожий на зйомки в порно, як він собі їх уявляв. На паперовій стрічці було надруковано «\$ 10,000».

Стоячи на своєму робочому місці, Чарлі помістив гумову подушечку відбійника в гідравлічний прес. Зверху розташував сталевий монтажний фланець і вставив болт. Ногою натиснув на педаль. Прес засичав і притиснув деталі до купи, Чарлі додав контргайку і закрутив її згідно з технічними характеристиками. Він відпустив педаль, витягнув готовий відбійник ресори і кинув його в сітчасту корзину з позначкою номера деталі. Потягнувся за ще однією гумовою подушечкою, ще одним сталевим фланцем, ще одним болтом. Раніше це була марудна робота, а тепер кожне повторення наповнювало його радістю. Кожне завдання відраховувало час до майбутнього, і вперше, відколи він був

маленьким хлопчиком, Чарлі очікував цього майбутнього більше, ніж Різдва.

Сталося неможливе. Геррет Довсон сказав «ти». Він смикнув великим пальцем, щоб Чарлі підійшов. Геррет Довсон, король виробничого цеху.

Отак швидко життя Чарлі було врятоване.

Цей чоловік вибрав його одного серед усіх галасливих, хуліганських пиздаболів на фабриці. Це лестило. Чарлі почувався миропомазаним, як у Біблії. Так ніби йому з'явився янгол. Так наче він і не жив до того, як Геррет Довсон підійшов до нього після закінчення зміни й повідомив, що Чарлі – не такий, як інші, й що його очікує доля далеко за межами роботи на збірці.

Ніхто, жоден учитель, священник чи спортивний тренер, ніколи так начисто не казав Чарлі, що він може допомогти керувати світом.

Чарлі – чоловік. Йому 27 років. Чоловік, що працює на збірці, має три попереджувальні листи на своєму рахунку, і якщо він ще раз запізниться на роботу, то отримає четвертий і його звільнять. А робота в нього – повна херня. І він ненавидів себе за те, що чіпляється за таку херову роботу. Ще від школи він звик мало очікувати від життя. Нічого особливого, просто щоб світ до нього ставився ввічливо і з повагою. Хотів, щоб люди бачили його – не боялися, не захоплювалися ним, а просто бачили. Він хотів бути помітним, щоб люди подумали двічі перед тим, як цькувати чи ображати його.

Тепер його вибрали в команду. Найособливішу команду в історії людства. І якщо його команда добре попрацює, учасники зможуть об'єднати свої перемоги. І якщо це число буде значним, вони зможуть стати головним законодавчим органом у новій країні. І країна, на чолі якої вони стоятимуть, стоятиме на чолі всього світу. І від цього майбутнього важко спалося вночі.

У день запрошення Геррет Довсон показав йому Список на своєму телефоні, показав, де його знайти, веб-адресу. Довсон побачив у ньому щось героїчне і передбачив, що Чарлі може відіграти певну

роль у Виправному дні. Чарлі, проголосив Довсон, з тих чоловіків, які впродовж віків уживали заходів, що радикально поліпшували суспільство за один день.

Такі слова сказав сам Геррет Довсон, який жодного разу протягом сімнадцяти років не запізнився на зміну і ніколи за час роботи не отримував попереджувального листа. Довсон, живий доказ того, що клопітка праця – це показник гідності. Він, що має дружину і дітей, якому багато що є втрачати, Геррет Довсон поставив усе на кін, запрошуючи Чарлі приєднатися.

Чарлі не розчарує таку його довіру. Довсон розповів про це лише Чарлі, з усіх працівників на лінії в «КейЕмЕл Індастріз» цей чоловік віднайшов саме його, спостерігав за ним здалеку, бачив його тихий, стриманий стиль поведінки. Він правильно відчув, що Чарлі може втримати все в таємниці, не хвалитиметься і не поставить справу під загрозу. Вибрав приховану силу і невикористаний потенціал. Те, чого ніхто не помічав, навіть батьа Чарлі, й саме це побачив Геррет Довсон.

Після ретельних спостережень він знав, що Чарлі купить необхідну зброю. Чарлі практикуватиметься на рухомих мішенях. Покаже себе як цінна людина, коли настане Виправний день, а також як член керівного класу на десятиліття вперед.

Ризикуючи вдатися в астрологію, Довсон говорив про цикли Сатурна людських життів і те, як цикл Чарлі почався у віці двадцяти семи, а коли йому стукне тридцять один, то він сам себе не впізнає. Довсон розповідав Чарлі про фізіологію людського мозку. Він цитував дослідження, які доводять, що останні значні зміни в людському мозку виникають приблизно в тридцять один рік. Це вік, коли людський досвід й освіта зливаються, щоб створити дещо значніше, ніж ці два елементи. Якщо чоловік переживе двадцять сім років – вік смерті для стількох рок-зірок, – тоді його найбільші амбіції справдяться до тридцятиоднорічного віку.

На думку Довсона, природа обдарувала Чарлі великим розумним мозком не для того, щоб він відмічався на роботі й витрачав життя

на збірку різних пристроїв. Вони вдвох, він і Чарлі, – кінцеві результати тисячоліть розумного вибору і виснажливої роботи. Довсон говорив, як це комічно, що тут стоїть еволюційна кульмінація кожного генія і мускулистого варвара. Тут, у «КейЕмЕл Індастріз», Чарлі та його побратими мають усе необхідне для найгіршої херні, яку доля коли-небудь кидала в обличчя будь-якому чоловікові, та, разом з тим, вони до всирачки переймаються тим, щоб їх не звільнили, й моляться, щоб провести наступні чотири десятки років, нагвинчуючи гайки на болти.

Їхні предки, казав Довсон, спостерігають за цим і їм абсолютно похер, скільки деталей Чарлі збирає за годину, вісім годин, п'ятдесят років. Усі надалі хочуть, щоб Чарлі показав ту ж сміливість, яку вони йому заповіли. Вони віддали за нього свої життя й очікують, що Чарлі зробить те саме для майбутнього.

Геррет Довсон прирівняв родовід їхніх предків до лінії влади, до якої запрошував приєднатися Чарлі. Молодий чоловік нашорошив вуха, поки Довсон описував систему. Як кожна лінія влади поширюється від окремого члена Ради племен. Ці семеро членів створили Список. Вони завербували перший загін солдатів, обережно відбираючи лише надійних, беручих і рішучих. І кожен з обраних запросив по одному солдату. Такий метод дозволяє відслідкувати кожную лінію влади аж до її засновника в Раді. А провал одного солдата буде провалом усього його роду. Тоді як успіх кожного буде успіхом роду.

Ця таємна мережа обраних уже розросталася. Мережа звичайних робочих чоловіків. Нормальних людей. Тишком, не привертаючи уваги, вони продовжували годувати свої сім'ї, сплачувати податки і ставитися до інших зі звичною гідністю, цілком усвідомлюючи, що невдовзі вони отримають змогу усунути всі вади суспільства.

Чарлі переймався своїм наступним кроком. Він хотів завербувати свого швагра. Привести його в рід. Під час усіх сімейних зустрічей вони вдвох сиділи, згорбившись перед телевізором. Щоб утримувати мир, вони проводили свої життя мовчки. День подяки чи Різдво,

кожне свято перетворювалося на ехокамеру, в якій члени сім'ї клекотали, як ті папуги, повторювали схвалені думки одне одного про світ. Ризикнути щось заперечити означало вкинути шматок гімна у чашу з пуншем щастя, тож Чарлі зі шваґром сиділи й не рипались. Вони не піднімали голови й не ставали мішенями зайвий раз. Напихались індичкою чи великодньою шинкою і вдавали, що то не їхні життя розчиняються в минулому.

Чарлі знав, що його шваґер буде чудовим кадром для Виправного дня. Та він не знав, чи точно той зможе мовчати, а якщо сестра Чарлі довідається, всьому настане каюк. Вона точно не вміє тримати таємниць. Крім того, вона одна з тих папуг, які кажуть, що світ мусить залишатися таким, яким є, а вона житиме й помре, намагаючись дістати золоті відзнаки від учителів, які хотіли заробити золоті відзнаки від учителів, які прагнули золотих відзнак.

Через її язик вони всі можуть померти. Ходила чутка, ба навіть більше, ніж чутка, що якщо хтось настукає, то за правилами роду цього гравця знешкодять. І навіть гірше – гравця, який завербував винуватого гравця, також знешкодять. Це означало, що Чарлі, його сестра та шваґер опиняться під прицілом ще до Виправного дня, усі позбудуться спадщини та династії, і його родина назавжди опиниться поза сферою державної влади, а Геррет Довсон, бідний Довсон, почуватиметься дурнем, бо взяв на поруки тупоголового лоха, який зрадив справу. Довсон, який спостерігав за Чарлі, оцінював його характер і поставив на кін власне життя з вірою в те, що Чарлі – міцний хлопець і йому можна довірити роль у славному новому майбутньому. Геррет Довсон і весь рід спіткнуться на одному кроці, поки інші лінії влади розростатимуться далі.

Кілька ліній влади вже таким чином затнулися і втратили імпульс. Хтось настукав, і двох чоловіків довелося спинити, але третій за ними вибрав знову, і лінія продовжила рости. Інші лінії тягнулися вперед без хибних кроків, ці лінії налічували сотні, й саме вони дістануть найбільше мішеней.

Але щоб це сталося, Чарлі мусить виконати свій обов'язок. Перше випробування. Навіть зараз Геррет Довсон спостерігав за ним навпроти. Чарлі поклав гумову подушечку в прес. Вставив фланець і болт. Стиснув зібрану деталь і закріпив гайкою.

Життя в замку не робить з людини короля. Як і польоти на приватному реактивному літаку не роблять з неї астронавта. Чи згинання м'язів не роблять людину сильною. Так само статусна дружина не робить чоловіка переможцем. Усе своє життя Чарлі шукав атрибутів влади й ніколи не усвідомлював, що єдина влада – це сама влада.

Єдина сміливість – це сміливість. Рахуються лише дії. Так говорилося в книжці. Геррет Довсон також дав Чарлі ту славнозвісну книжку.

Тепер Чарлі потрібно запросити наступного члена до свого роду.

Інші лінії росли днями, навіть годинами, але лінія Чарлі застрягла. Застопорилася. Якщо вибрати стукача, його вб'ють. Якщо не вибирати, це скалічить рід, ту послідовність чоловіків, які довірилися йому. Ба більше, якщо він не може взяти на себе цей один серйозний ризик, як він дасть собі раду, коли прийде Виправний день?

Книжку із синьо-чорною обкладинкою було видно здалеку, наче виголену голову. Надто велика, щоб сховати в кишеню. Назва, виведена рельєфними золотими літерами, таврувала кожного чоловіка, який тримав її в руках на вулиці або читав в автобусі. Таврувала їх героями. Читання було прихованим актом революції, який проходив цілком на видноті, але розпізнати його могли лише інші чоловіки з книжкою.

Якщо, наприклад, патрульний зупиняв чоловіка за перевищення швидкості й бачив на сидінні біля водія цю книжку, штраф він не виписував. Якщо жінка помічала, що якийсь чоловік читає книжку, й запитувала про неї, а чоловік відмовлявся розповідати, він одразу ставав привабливішим в її очах.

Як пояснював це доктор Бролі, кожен молодіжний випин має свій текст. У всіх була книжка, яка виправдовувала дії, до яких мусили вдатися чоловіки. У конкістадорів була Біблія. Армія Мао мала його книгу цитат. У нацистів була «Моя боротьба», а в американських радикалів – Сол Алінські.

Батьки та вчителі в захваті спостерігали за хлопцями з цими книжками. Хлопчики й молоді чоловіки, які ніколи самі книжок не читали, тепер очей не відривали від сторінок годинами безперестанку.

Лише чоловікам, яких запрошували в рід, давали примірники. Книжку можна було обговорювати лише серед таких чоловіків, доки всі, хто її читав, не вивчали слова напам'ять.

Читати її на людях вважалося відкритим і сміливим політичним актом. Синьо-чорна обкладинка була своєрідним прихованим посланням. Показником статусу. Читання цієї книжки було ідеологічною рекламою для однодумців.

У жодній бібліотеці примірників не було. Її не продавала жодна книгарня, цю книгу Талбота Рейнолдса.

Вона кидалася в очі. Робила свого власника героєм серед тих, хто знав план. Читачі носили її так, щоб привернути увагу інших перехожих. Синьо-чорна обкладинка була знаком, що демонстрував їхню чисельність та зміцнював упевненість. Вона проголошувала, що найсміливіші з найсміливіших обрали її носія рівним собі. І чоловіки брали цю книгу з собою повсюди, ніби прапор у битву.

Як і всі найважливіші книжки, її розуміли лише ті, хто вірив. Як Коран, чи Книга Мормона, чи «Маніфест комуністичної партії». Якщо якась невіруюча людина відкривала примірник, вона не розуміла написаного, дратувалась, швидко облишала текст і відкладала геть. Стороння людина ніяк не могла дочитати книжку до кінця, а новонавернений міг перечитати її мільйон разів, від палітурки до палітурки, й знаходити нові ідеї з кожним разом.

Ті, хто її носив, вони втомилися бути споживачами. Вони хотіли бути спожитими.

Замість того щоб самим обирати покликання, вони були обраними. Кожен із цих чоловіків був покликаний. Повинністю більшою, ніж вибірковий військовий призов уряду.

Теренсова мама нарешті спіймала його. Він лежав у ліжку і читав. Він читав ту синьо-чорну книжку ще з останнього перебування в лікарні, відтоді як батько передав її через співчутливу медсестру, яка погодилася нічого не розповідати Теренсовій матері. Сам батько так і не з'явився, не заходив до палати, але залишив напис від руки на титульній сторінці: «Моєму синові. Через кілька днів світ стане зовсім іншим. Будь сильним».

Деякі уривки в книжці були підкреслені. Теренс чудово розумів, що книгу Талбота Рейнолдса від мами треба ховати. Він проніс її додому, коли його відпустили. Штатні лікарі не знайшли нічого, що могло б пояснити його судом. Як завжди. Щоб не ризикувати, вони підвищили його дозування золофту⁸⁶, преднізону⁸⁷, блокаторів бета-адренергетичних рецепторів⁸⁸ та колоїдного срібла⁸⁹.

Якими б не були наміри його батька, та книжка стала Теренсові за Біблію. Він читав її щодня, перед тим як вставати вранці, бо мав змогу робити це лише на світанку. Після ранкової порції ліків розум туманився, і Теренсу ледве вистачало зосередженості навіть на те, щоб стежити за сюжетом мультика по телевізору.

Сьогодні він, наприклад, читав:

Щасливе минуле калічить людей. Вони чіпляються за нього й не мають кращого місця, щоб іти далі. Вони не мають змоги вдосконалюватися.

Коли він копирсався у своїй пам'яті, то єдиною деталлю, яку міг дістати звідти про батька, був «Брилкрем». Запах «Брилкрему», наче комбінація ланоліну та старих стрічок для друкарських машинок. І ще те, як батько тягнув кінчик гребеня крізь Теренсове волосся, роблячи проділ на один бік. Щоб продублювати батькову зачіску по

неділях, коли вони ходили на відвідини до Бога. Теренс не зберіг у пам'яті обличчя. Взагалі нічого іншого. Лише запах «Брилкрему» й чиркання гребеня по скальпу – це все, що йому вдавалося пригадати.

Гребінь, що малював лінію, наче олівець. Наче плуг. Теренс із захватом уявляв, як батько підкреслює ці слова довгими рівними штрихами. Обережно, вдумливо підбираючи їх для нього, свого сина. Кожен уривок був одкровенням. На полі сторінки, одному з багатьох, таким же твердим почерком, як і на титулці, батько написав: «Розкажи Террі». Це доводило, що він турбується про нього, спостерігає з полів сторінок. У наступному підкресленому уривку було сказано:

Зважай на те, що ніхто не хоче, щоб ти розкрив свій потенціал на повну. Слабкі не хочуть бути серед сильних. Інертні не витримують у компанії тих, хто зростає шаленими темпами.

Він прошепотів ці слова самому собі, намагаючись їх запам'ятати.

Біль і хвороби завжди випадатимуть на долю чоловіків. Вибери свої, занурюйся в біль від фізичної роботи чи хвороби перенапруження. Впиши їх собі в графік. Використовуй свій біль, щоб він не використовував тебе.

Без попередження. Мабуть, він забув замкнути двері. Або так, або мама таємно скористалася своїм ключем, поки його поглинула книжка. Двері прочинилися, і вона ввійшла зі сніданком на таці – ідеально проварені яйця, грінка з цільнозернового хліба й половинка грейпфрута. Очима вона прикипіла до книжки, і в них спалахнули вогники, проте лише на мить. Тоді її брови випрямилися, очі звузилися у ворожій підозрі, й вона запитала:

– Що читаєш?

Звісно, вона знає. Книга Талбота – сенсація, яку гаряче обговорюють на телебаченні та в Інтернеті. Як і всі містичні тексти, від «Селестинського пророцтва»⁹⁰ до «Джонатана Лівінгстона, мартина»⁹¹, нею захоплюються всі, кому вона подобається. Ті, кому ні, її зневажають. Мама опинилася в останньому таборі. Вона схилилася, щоб поставити тацю на столик біля ліжка, лукаво поглядаючи на розкриті сторінки.

Коли Теренс не відповів, вона вичавила з себе усмішку й сказала:

– Взяла тобі сьогодні рожевий грейпфрут!

У ліжку, під першими променями сонця, що впали на книжку, Теренс мовчки прочитав:

Слабкі хочуть, щоб ти відмовився від своєї долі, так само як вони ухиляються від своєї.

Вона, мабуть, знає, звідки книжка з'явилася. Хто її передав. Роками вона не підпускала до нього батька, розповідала медсестрам і Теренсові, що тато – нетерпимий расистський псих, одержимий мікроагресією в бік трансгендерних людей і поширенням культури зґвалтування серед п'яних студенток. Відколи в Теренса почалися ці таємничі судоми, вона стала його єдиною доглядальницею та єдиною людиною, з якою він контактував щодня.

Мама показала, щоб він посунувся, а сама присіла на край ліжка, притиснувшись стегнами до його стегна під ковдрою. Вона низько схилилася, підбила подушку біля його голови. Так вона крадькома глипнула на розкриті сторінки. Вголос прочитала:

Ми мусимо дозволити будь-якій особі продовжити свої намагання або померти, якщо вона забажає.

Рот сердито викривився.

– Бридота, – заявила вона. Її згиджений тон ґвалтує його соромом. Однією рукою вона вхопилася за край обкладинки і м'яко потягнула.
– Дай сюди, щоб ти міг поїсти.

Коли він міцно стиснув книжку й не відірвав очей від сторінки, вона запитала:

– Що ти ховаєш? – ще раз, уже не так м'яко смикаючи за книжку, вона сказала: – Ти, певно, думаєш, що я спалю ту клятву книженцію!

Побачивши, що він не відступить, мама відсунулася назад. Холодно оглядаючи сина, простирадла, книжку, її обличчя залишалося беземоційним. Маска лукавства. Вона змінила тактику.

Підбираючись ближче, вона схилилася над ним. Потягнулася, щоб притиснути прохолодну долоню йому до лоба. Сказала:

– У тебе очі скляні, – і погладила його щоки. – Ти теплий. Прибираючи волосся зі скронь, вона промовила:

– У тебе зараз знову буде судома, так?

Так воно завжди починалося. Вона гладила його обличчя. Воркувала. Мати дивилася йому в очі, казала, який він блідий, яка прохолодна й мокра в нього шкіра. Наспівувала і муркотала: «Моє бідне, хворе дитятко... Мій ніжний, хворенький хлопчик...» І Теренсові по обличчі починав текти піт. Погляд розфокусовувався. Вона нагадувала: «У тебе дзвенить у вухах, правда?» І у вухах починало дзвеніти.

Тоді, ніби прокляття, вона зазивала головні болі, мігрені, озноби, й усе це проявлялося в ньому.

Цього разу, коли вона проводила пальцями йому по волоссі й викликала напади і спазми, які закинуть його назад у лікарню, Теренс не відривав погляду від сторінки. Читав:

Темношкірий бандит займається груповим насильством, а гомосексуал дозволяє собі сексуальну нерозбірливість, бо обидва акти демонструють політичну ідентичність. Заберіть зовнішнього спостерігача, і ви усунете стимул для такої поведінки.

Її голос наповнився презирством, вона кинула йому наживку. – Знаєш, як розумні люди називають цю книжку? – коли він не

піймався, вона гаркнула: – Її називають «ноюю “Моєю боротьбою”»!

Теренс відчув, як загроза судом минає. Транс розірвався. Його дихання вирівнялося і стало глибшим. Серцебиття сповільнилося.

Побачивши, що її допомога не дає звичного ефекту, мама посунулася назад. Вона знову запитала:

– Чого ти соромишся? – коли він не відповів, запитала: – У тебе ж не було знову нічних полюцій, правда? – руки полізли під покривала і ковдри, вона вимогливо гукнула: – Глянемо, як там катетер!

Щоб захиститися, Теренс спробував відкотитися від неї. Притиснувши книжку до грудей, він закричав:

– Мамо! Мені вже дев'ятнадцять років, і мене замахало носити катетер!

Вона віднайшла пакет для збору, прозору пластикову кулю, роздуту від його нічної сечі. Піднісши пакет у повітря, вона підкреслено струснула його, хлюпко й жахливо.

– Ми позбудемося катетера, – ремствувала вона, – коли хтось нарешті перестане мочитися в ліжку!

Нетримання сечі – це лише виправдання, Теренс знав. Рік за роком, скільки він пам'ятав, вона вимірювала вміст його сечового міхура та кишківника і фіксувала результати. Він ніколи не цікавився навіщо, доки не почав читати книгу Талбота.

Мама впустила важкуватий пакет для збору і несподівано шалено кинулася з гаркотом:

– Дай сюди!

Теренс міцно вчепився за книжку, коли мама потягнула за корінець і силою намагалася вирвати її з його хватки.

Вона зсунулася з ліжка, низько присіла, вперлася ступнями в підлогу і тягнула всією своєю вагою. Однією рукою вона стискала книжку. Вільною вона потягнулася кудись, де Теренс не бачив. Вона боролася з ним в'яло, зате зосередилася на якомусь завданні, якого він не бачив через край ліжка.

– Твій батько, – просичала вона, – він не знає, який ти хворий і слабкий.

Погляд Теренса впав на розкриту сторінку. Там були слова:

Те, чому ти опираєшся, залишається. Пряма протидія лише посилює твого опонента.

Мама тріумфально підняла вільну руку в повітря. Їй якось удалося вихопити довгу трубку, яка звивалася від катетера, і накрутити її собі на кулак. Якщо він не облишить батьків подарунок, очевидно, що вона жорстоким способом висмикне трубку. Вона тримала його за інструмент.

– Віддай сюди, – прошипіла вона.

Теренс заблагав:

– Мамо, ні! – але не послабив міцну хватку на палітурці. Ковдри полетіли геть, відкриваючи світові його бліді безволосі ноги, руки й решту тіла, одягнену в білу бавовняну футболку і труси.

Вона застерезливо потягнула за трубку. Уся її довжина підстрибнула, і трубка натягнулася в тому місці, де ховалася спереду під напнутою білизною.

Теренс уже відчув зловісне смикання і викрикнув:

– Мамо, не роби цього! – Його голос надломився. – Ти зовсім висмикнеш! – Він міцно тримався за свій скарб.

Тягнувши однією рукою за книжку, іншою мама різко шарпнула. Катетер вистрибнув на волю, довга трубка ляснула, ніби батіг. Гаряча сеча розбризкалася по таці зі сніданком. Розчинила його цінну денну норму бензодіазепіну⁹². Сеча пролилася по варених яйцях і змазаних тонким шаром масла грінках зі завбачливо зрізаними скоринками.

Біль пронизав не лише Теренсове ніжне хазяйство, а й увесь сечовивідний шлях, від агонії руки скувало спазмом, і він відпустив книжку. Та відлетіла геть, а мама впала на спину. Катетер описав дугу в повітрі, потоком вивергаючи свій солоний бурштиновий вміст. Синьо-чорна книжка грубо зачепила край таці зі сніданком,

перекинувши її з нічного столика. З тарілки полетіли на підлогу яйця і повидло.

Коли мама впала, важка книжка, що так швидко вилетіла з хватки, сміливо вгатила її по обличчі. Контакт супроводив глухий ляскіт, за яким почувся гортанний стражденний стогін матері.

Мама відкинулася назад, зіпершись на ліктях. Гарячі жовті відходи досі фонтанували з трубки, яка лише мить тому лежала глибоко в уретрі її сина. Під паскудним дощем цього пекельного фонтана вона заверещала:

– Дивися, що я через тебе наробила!

Удар книжки зламав їй носа, поклав його набік, на щоку. Юшка з крові й слизу текла з її ніздрів, від чого слова ставали незв'язними. У кімнаті панував безлад, усюди сліди сечі, крові та бекону. Шпалери вкривали плями апельсинового соку і частково розчинених інгібіторів зворотного захоплення серотоніну⁹³.

Однією рукою Теренс у муках стиснув свій поранений орган. Травма ледь не вивернула його навиворіт. Поки сором і лють горіли в його обмазаних сльозами щоках, інша рука злетіла до рота і він почав гарячково смоктати великий палець. А тоді він почув голос, голос, який для себе вважав батьківським. Той попросив: «Будь сильним».

По цих словах він скинув худі ноги з краю ліжка. Не зважаючи на материну лайку і схлипування, він опустил босі ступні на килим і, похитуючись, ступив у бік ванної. Ігноруючи крики, які лунали йому в спину, Теренс доп'явся до туалету. Руки повільно розбиралися з трусами, коли почувся крик:

– Заради Бога, підніми сидіння!

Він не підняв його. Стоячи над унітазом, широко розвівши ноги, ніби Атлант, уперше у своєму житті Теренс Вестон попівся стоячи.

Ми всі бачили цей невеличкий ритуал. Коли даєш в магазині купюру в 50 чи 100 доларів, а касирка підносить її вгору. Вона дивиться крізь неї на світло і примружується, щоб побачити водяний

знак. Касирка вихоплює фломастер і проводить ним по аверсі банкноти. Тому що халтурний фальшивомонетник користуватиметься поношеним папером із дерев'яної маси, а фломастер містить розчин йоду, який реагує з крохмалем у целюлозі й залишає чорний слід. Справжню валюту друкують на ганчірному папері, виготовленому з бавовни чи лляних волокон. Це більше тканина, ніж папір. Саме тому справжні гроші переживають прання. На справжній валюті йодні фломастери не залишають слідів.

Мейзі перша б погодилася, що вона помішана на грошах. Вона вивчала рельєф захисних смужок, вшитих у купюри. Вона любила водяні знаки і чорнила, що змінюють колір.

Саме тому Мейзі працювала сьогодні по завершенні робочого дня в друкарні. Вона розумілася на друкарській справі і грошах, але ця робота за контрактом виявилася чимсь новим. Спеціальне замовлення. Новий процес.

Вона підняла один чистий лист. Навіть термін «друк» неправильний. У цьому процесі потрібно радше освічувати папір, як під час проявлення фотографій.

Кожен лист був завдовжки з людську руку. Слизький і блискучий, твердіший за папір. За інструкцією вона мала вставити кожен лист у фіксатор. Тоді помістити на лист шаблон, щось типу трафарету. Й увімкнути ультрафіолетове світло, щоб воно світило на шаблон і лист одну хвилину. Потім витягнути лист і пройтися по ньому різакон, який розріже плівку на тридцять шість твердих, тонких... купонів, мабуть, купонів.

Це такий рекламний трюк, гадала Мейзі. Як пояснив клієнт, готові купони матимуть термін шість тижнів. Через п'ятдесят з чимось днів візерунок на них зовсім зблякне.

За словами клієнта, це нова технологія, яку спершу розробили для створення найпотаємніших військових документів, які б самі стиралися. У ній застосовували наночастинки золота і срібла, прошаровані в тонкому гелевому листі. Коли на частки потрапляє ультрафіолетове світло, вони створюють візерунок у місці під

світлом. Таким чином вони об'єднуються у візерунки, які передбачає трафарет. Листи, наповнені золотими часточками, були червоні, а місця під світлом ставали синіми, де їх наповнювали об'єднані частки. Листи зі срібними часточками були жовтими, а візерунки під світлом ставали фіолетовими.

Мейзі підняла стос готових купонів. Кольори були яскраві, червоно-сині чи жовто-фіолетові, прикрашені звивистими деталями, як на паперових банкнотах. Мереживні краї, складне фонове гравірування. Одну половину займало зображення ефектного чоловіка. Підпис указував, що це – Талбот Рейнолдс. «Абсолютний монарх, призначений Радою племен», – також писалося там. Він здавався знайомим, то міг бути актор, якого вона бачила у старій рекламі по телевізору.

На іншому боці червоних купонів був слоган: «Гроші краще спалити, ніж витратити на дурниці».

На жовтих купонах слоган був інший: «Від нагромадження їжа гниє. Від нагромадження грошей гниє людина. Від нагромадження влади гниє людство».

Цього поки що не було видно, але дрібні часточки вже починали розривати зв'язки і віддалятися. Зараз купони, може, й чіткі, але через шість тижнів вони будуть порожні.

Це вбудована система зношення. Мейзі пробурмотіла сама до себе:

– Езрі Паунду⁹⁴ сподобалося б!

Вона порахувала вирізані купони, обв'язала їх папером у стоси по сто штук і склала в коробки для відправлення клієнтові. Коли команда обмінялась обов'язками, вона ввімкнула типограф – насправді то була вакуумна рамка, яка висмоктувала повітря і забезпечувала, щоб шаблон міцно притискався до листа плівки. Таким чином зображення виходили соковитішими і чіткішими, хоча й ненадовго.

Будучи помішаною на грошах, вона колись вивчала ідею овочевої валюти поета Езри Паунда. Оскільки така форма грошей швидко

гнитиме, це змушуватиме власників витратити або інвестувати їх якнайшвидше. Ніхто не зможе назбирувати великі багатства готівкою, і гроші не переживатимуть людей. Вони будуть такими ж тлінними, як буханка хліба чи година роботи. Мейзі знала, що таке радикальне мислення схилило Паунда до фашизму, до Муссоліні, а саме до теоретика грошей Сильвіо Гезеля⁹⁵. Гезель закликав до того, щоб усі валюти з великим номіналом мали термін придатності, щоб багаті люди не могли їх нагромаджувати, поки бідні вмирають з голоду від безробіття. У мріях Паунда банки та багаті люди не могли уявляти націю за допомогою її власних валютних одиниць.

Через такі божевільні ідеї він провів у в'язницях і психіатричних лікарнях більшу частину свого життя.

Мейзі ці ідеї не здавалися такими божевільними. На її думку, гроші мали би бути воротами, як телефонна будка для Супермена, що дозволяла перетворюватися. Гроші були агаром, ефіром, однорідною штукаю, яка мала або набрати нової форми, або згинутися.

Наповнюючи коробку стосами червоних купюр, Мейзі замислилася над їхнім призначенням. Що за далекоглядне рекламне агентство за цим стоїть? Яке б не було їхнє завдання, воно настане скоро. За лічені тижні купони втратять свою цінність. Їх ще можна буде відновити, використовуючи ще один спалах ультрафіолетового світла, проте лише перші творці матимуть шаблон. Той, хто володіє трафаретом, володіє засобами створення грошей.

Транспортні етикетки вказували на те, що коробки відправляються у міста по всій країні. Наймовірніше, такі виготовляють не лише у її крамниці. Чим би не була та Рада племен, скоро вона перестане бути таємницею.

Список був жартом. Статтею-списком. Клікбейтом⁹⁶. Найлегшою для сприйняття формою інформації в постінформаційну еру журналістики⁹⁷

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

ЧАК ПОЛАНІК

ВІПРАВНИЙ
ДЕНЬ

1

John Adams (1735–1826) – один із лідерів американської революції, другий президент США. (*Тут і далі – прим. пер., якщо не вказано інше.*)

[Повернутися](#)

2

Stevie Wonder (1950) – американський музикант, співак, продюсер. Утратив зір невдовзі після народження.

[Повернутися](#)

3

Riverdance – театралізоване шоу, що складається здебільшого з традиційних ірландських музики і танців.

[Повернутися](#)

4

≈ 90 × 9 м.

[Повернутися](#)

5

≈ 3,5 м.

[Повернутися](#)

6

≈ 0,5 м.

[Повернутися](#)

7

≈ 460 м.

[Повернутися](#)

8

Сіль для ванн, або морська сіль, – різновид рекреативних дизайнерських наркотиків, що зазвичай складаються з катиону і зовні нагадують справжню сіль для ванн.

[Повернутися](#)

9

Flexeril – медикамент, міорелаксant (знижує тонус скелетної мускулатури і рухову активність аж до повного знерухомлення) на основі циклобензаприну.

[Повернутися](#)

10

Jamal – чоловіче арабське ім'я, а також сленгове слово, що означає привабливого, «крутого» темношкірого чоловіка.

[Повернутися](#)

11

≈ 10 см.

[Повернутися](#)

12

Саутгемптонський заколот (1831) – повстання рабів під проводом Не-та Тернера, що відбулося в окрузі Саутгемптон, штат Вірджинія, і протривало кілька днів.

[Повернутися](#)

13

Набіг на Гарперз-Феррі (1859) – спроба аболіціоніста Джона Брауна влаштувати озброєне повстання рабів, захопивши арсенал Гарперз-Феррі у штаті Вірджинія.

[Повернутися](#)

14

Paty bowl – великий «ковпак» для куріння марихуани, призначений для групового викурювання.

[Повернутися](#)

15

Kush – один із сортів коноплі.

[Повернутися](#)

16

Youth bulge – також трапляються переклади «молодіжний міхур», «молодіжний перекіс».

[Повернутися](#)

17

PETA (*People for the Ethical Treatment of Animals*) – «Люди за етичне ставлення до тварин», американська організація, що веде боротьбу за права тварин.

[Повернутися](#)

18

Fireside chats (1933–1944) – серія з 31 вечірнього радіозвернення президента Франкліна Рузвельта до американців.

[Повернутися](#)

19

Hyde Park – великий парк у Центральному Лондоні. З XIX століття став своєрідною платформою для різноманітних демонстрацій і реалізації права на свободу слова.

[Повернутися](#)

20

Gettysburg Address (1863) – промова президента США Авраама Лінкольна, у якій він підтримав принципи рівності всіх людей і проголосив Громадянську війну боротьбою за збереження Сполучених Штатів.

[Повернутися](#)

21

Ліндон Джонсон (1908–1973) – 36-й президент США.

[Повернутися](#)

22

The war to end all wars – одна з назв Першої світової війни.

[Повернутися](#)

23

Ritalin – лікарський засіб на основі матилфенідату, стимулятор ЦНС, використовується для лікування синдрому порушення активності та уваги.

[Повернутися](#)

24

Hindu Kush – один із сортів марихуани.

[Повернутися](#)

25

FD&C Red 5 – штучний харчовий барвник яскраво-червоного кольору, що застосовується у виготовленні мараскінових («коктейльних») вишень.

[Повернутися](#)

26

Helter Skelter (англ. «гармидер») – теорія серійного вбивці Чарльза Менсона, міжрасова війна між білими і темношкірими, що призведе до апокаліпсиса. Назва взята з однойменної пісні *The Beatles*.

[Повернутися](#)

27

Зелена героїня рекламної кампанії цукерок *M&M's*, єдина цукерка-жінка. Побутує думка, нібито цукерки зеленого кольору містять афродизіаки.

[Повернутися](#)

28

Durban Poison – один із сортів марихуани.

[Повернутися](#)

29

Mountain Dew – безалкогольний газований напій із цитрусовим смаком; *Doritos* – марка кукурудзяних чипсів.

[Повернутися](#)

30

New Purple Power – сорт коноплі.

[Повернутися](#)

31

Men Going Their Own Way – онлайн-спільнота чоловіків, які заперечують романтичні стосунки з жінками.

[Повернутися](#)

32

Maureen Dowd (1952) – американська колумністка для *The New York Times*.

[Повернутися](#)

33

Gore Vidal (1925–2012) – американський письменник та інтелектуал.

[Повернутися](#)

34

Craigslist – популярний американський сайт електронних оголошень.

[Повернутися](#)

35

Monster – один із найбільших у світі сайтів пошуку роботи і персоналу.

[Повернутися](#)

36

Backpage – американський сайт публікації тематичних оголошень.

[Повернутися](#)

37

Parlor Pinko – словом *pinko* або просто *pink* (досл. «рожевий») з 1925 року в Америці називали прихильників комунізму. З часом так

стали називати будь-яку людину, що дотримується лівих чи соціалістичних поглядів.

[Повернутися](#)

38

Fentanyl – опіоїдний анальгетик, який продають на чорному ринку як наркотик.

[Повернутися](#)

39

Limousine liberal – зневажливо: лицемірна заможна людина, яка пропагує ліберальні ідеї і в той же час сама не відповідає вимогам, що висуває до суспільства.

[Повернутися](#)

40

Champagne socialist – зневажливо: людина, яка, дотримуючись соціалістичних поглядів, сама веде заможний спосіб життя.

[Повернутися](#)

41

Percocet – знеболювальний лікарський засіб.

[Повернутися](#)

42

The Oregonian – щоденна газета, яка виходить у місті Портленд, штат Орегон.

[Повернутися](#)

43

«Падіння дому Ашерів» (англ. *The Fall of the House of Usher*, 1839) – оповідання Едґара Аллана По.

[Повернутися](#)

44

Путто – образ пухкого голого хлопчика, іноді з крилами, популярний в образотворчому мистецтві часів бароко.

[Повернутися](#)

45

Emma Goldman (1869–1940) – американська політична активістка, анархістка, письменниця, родом із Російської імперії.

[Повернутися](#)

46

Saul Alinsky (1909–1972) – американський громадський організатор, письменник. Відомий своєю останньою книжкою *Rules for Radicals* (1971), у якій описав, як успішно керувати рухом за зміни.

[Повернутися](#)

47

Hollywood blacklist – список діячів культури і мистецтва США в 1940– 1950-х роках, яким забороняли займатися професійною

діяльністю у зв'язку з їхніми політичними поглядами (симпатією до комуністів).

[Повернутися](#)

48

Nixon's Enemies List – неофіційна назва документа, куди були внесені основні політичні опоненти президента США Річарда Ніксона.

[Повернутися](#)

49

Матвія 25:31–46.

[Повернутися](#)

50

Lewis Hyde (1945) – американський науковець, есеїст, перекладач, культурний критик, роботи якого охоплюють питання природи уяви, творчості та власності.

[Повернутися](#)

51

Victor Turner (1920–1983) – британський культурний антрополог, найбільш відомий роботами на тему символів, ритуалів і обрядів переходу.

[Повернутися](#)

52

Frederick Douglass (1818–1895) – американський соціальний реформатор, письменник і політик. Утік із рабства, після чого, завдяки своїм промовам та працям, спрямованим проти рабства, став національним героєм.

[Повернутися](#)

53

Аміші – консервативний християнський релігійний рух. Віра амішів базується на буквальній інтерпретації Біблії, вони проживають в ізоляції, віддають перевагу простому способу життя і не визнають технології.

[Повернутися](#)

54

Mardi gras – вівторок після Попільної середи, останній перед Великим постом. Європейський варіант Масниці.

[Повернутися](#)

55

Об'єднана теорія поля – ще не вибудована фізична теорія, що повинна об'єднати всі фундаментальні взаємодії в рамках єдиного теоретичного підходу.

[Повернутися](#)

56

Усі вони – сумнозвісні американські серійні вбивці.

[Повернутися](#)

57

George Soros (1930) – угорсько-американський бізнес-магнат, філантроп, політичний активіст, один із найуспішніших інвесторів.

[Повернутися](#)

58

Charles G. Koch (1935), David H. Koch (1940) – американські підприємці, політичні донори, філантропи. Власники транснаціональної корпорації *Koch Industries*.

[Повернутися](#)

59

Fortune 500 – щорічний список журналу *Fortune* з 500 найбагатших американських корпорацій, упорядкованих за валовим прибутком.

[Повернутися](#)

60

Seattle SuperSonics – професійний баскетбольний клуб міста Сіетл, штат Вашингтон.

[Повернутися](#)

61

Oklahoma Outlaws – колишня назва професійної футбольної команди *Arizona Outlaws*.

[Повернутися](#)

62

Gary Hart (1936), Walter Mondale (1928), Al Gore (1948) – американські політики-демократи.

[Повернутися](#)

63

Manifest Destiny – ідея XIX століття про те, що поселенці повинні розселятися по всій Північній Америці, таким чином розширюючи територію майбутніх США. Зараз уживається на позначення «місії» Америки у принесенні демократії в усьому світі.

[Повернутися](#)

64

Redneck – образливий термін на позначення неосвічених білих американців, здебільшого із сільської місцевості штатів Півдня.

[Повернутися](#)

65

White trash – подібний до попереднього образливий термін, що позначає бідних білих жителів штатів Півдня.

[Повернутися](#)

66

Крез – цар Лідії в період її найбільшого розквіту.

[Повернутися](#)

67

T. Boone Pickens (1928) – американський бізнес-магнат, фінансист.

[Повернутися](#)

68

Персонаж-талісман настільної гри «Монополія», що носить циліндр.

[Повернутися](#)

69

Mark David Chapman (1955) – американський убивця, що застрелив учасника групи *The Beatles* Джона Леннона. У день вбивства Чепмен весь час прогулювався під будинком Леннона в Нью-Йорку, вичікуючи вдалого моменту.

[Повернутися](#)

70

Johnny Carson (1925–2005) – американський журналіст, телеведучий, режисер.

[Повернутися](#)

71

Walter Cronkite (1916–2009) – американський журналіст, ведучий вечірніх новин на телеканалі CBS.

[Повернутися](#)

72

George Campbell Scott (1927–1999) – американський актор, відомий роллю у фільмі «Доктор Стрейнджлав, або Як я перестав хвилюватись і полюбив бомбу» (1964).

[Повернутися](#)

73

Steve McQueen (1930–1980) – американський актор, відомий ролями антигероїв.

[Повернутися](#)

74

Richard Burton (1925–1984) – валлійський актор, відомий своїм баритоном і ролями у постановках Шекспіра.

[Повернутися](#)

75

Tom Jones (1940) – валлійський співак у стилі поп, ритм-енд-блюз, кантрі, соул.

[Повернутися](#)

76

Michael Bloomberg (1942) – американський підприємець, інженер, політик, філантроп.

[Повернутися](#)

77

Warren Buffett (1930) – американський бізнес-магнат, інвестор, філантроп.

[Повернутися](#)

78

Glock – серія австрійських пістолетів. Моделі *Glock-15* насправді не існує.

[Повернутися](#)

79

Queens – східний, найбільший за площею і другий за населенням боро (район) Нью-Йорка.

[Повернутися](#)

80

Skunk (досл. «скунс») – один із сортів коноплі, що вирізняється специфічним запахом і сильним наркотичним ефектом.

[Повернутися](#)

81

Bernard Arnault (1949) – французький підприємець, інвестор, колекціонер, найбагатша людина в Європі за версією журналу *Forbes* 2018 року.

[Повернутися](#)

82

Amancio Ortega (1936) – іспанський підприємець, володіє текстильними брендами *Zara*, *Bershka*, *Pull and Bear* та іншими.

[Повернутися](#)

83

Karl Albrecht (1920–1914) – німецький підприємець, довгий час вважався найбагатшою людиною в Німеччині.

[Повернутися](#)

84

Carlos Slim (1940) – мексиканський бізнес-магнат, інвестор, філантроп.

[Повернутися](#)

85

Ingvar Kamprad (1926–2018) – шведський підприємець, засновник компанії *IKEA*.

[Повернутися](#)

86

Zoloft – лікарський препарат, використовується в лікуванні різноманітних психічних розладів.

[Повернутися](#)

87

Prednisone – синтетичний глюкокортикоїд, імунодепресант, що використовується в лікуванні запальних та автоімунних захворювань.

[Повернутися](#)

88

Тобто бета-блокатори. Використовуються в лікуванні захворювань серця.

[Повернутися](#)

89

Колоїдне срібло застосовують в альтернативній медицині для лікування та профілактики широкого спектру хвороб, хоча жодного наукового обґрунтування його лікувальній дії немає.

[Повернутися](#)

90

The Celestine Prophecy (1993) – роман Джаймса Редфілда, який зачіпає тему психологічних і духовних ідей у різноманітних давніх традиціях Сходу, а також містицизм нью-ейдж.

[Повернутися](#)

91

Jonathan Livingston Seagull (1970) – повість-притча Річарда Баха, яка розповідає про мартина, що вчиться жити і літати, а також проповідь на тему самовдосконалення.

[Повернутися](#)

92

Benzodiazepine – клас психоактивних речовин зі снодійним, седативним, протисудомним ефектом.

[Повернутися](#)

93

Такі інгібітори використовуються як антидепресанти, а також для лікування різноманітних психічних розладів.

[Повернутися](#)

94

Ezra Pound (1885–1972) – американський поет-модерніст і критик, один із головних представників течії імажизму.

[Повернутися](#)

95

Silvio Gesell (1862–1930) – німецький економіст, підприємець, автор теорії «вільної економіки».

[Повернутися](#)

96

Clickbait – посилання на певну веб-сторінку або відео, яке містить неправдиву чи неповну інформацію, спрямовану на те, щоб спонукати користувача перейти за ним.

[Повернутися](#)

Churnalism – вид журналістики, в якому використовуються вже готові прес-релізи, новини та інші матеріали, без проведення власних досліджень, розслідувань, перевірок.

[Повернутися](#)